

Utbildningsutskottets betänkande

1987/88:28

om anslag till forskning och forskarutbildning, m.m.
(prop. 1987/88:100, bil. 10 delvis samt bil. 11 delvis)

UbU
1987/88:28

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1987/88:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under avsnittet Forskning och forskarutbildning, Inledning samt punkterna D 15. Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete, D 16. Humanistiska fakulteterna, D 17. Teologiska fakulteterna, D 18. Juridiska fakulteterna, D 19. Samhällsvetenskapliga fakulteterna m.m., D 20. Medicinska fakulteterna, D 21. Odontologiska fakulteterna, D 22. Farmaceutiska fakulteten, D 23. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna, D 24. Tekniska fakulteterna, D 25. Temaorienterad forskning, D 26. Kungl. biblioteket, D 27. Samordning m.m. inom biblioteksområdet och D 28. Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål jämte motioner. Vidare behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1987/88:100 bilaga 11 (jordbruksdepartementet) under punkt I 1. Stöd till idrotten jämte motioner.

1. Vissa för forskning och forskarutbildning gemensamma frågor

Regeringen har i bilaga 10 under avsnittet Forskning och forskarutbildning, Inledning (s. 296–308) föreslagit att riksdagen godkänner vad som i propositionen föreslagits beträffande behörighetsvillkor för tjänst som forskarassistent. Vidare har regeringen under punkt D 16. Humanistiska fakulteterna föreslagit att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som professor i historia, särskilt idrottshistoria, vid universitetet i Stockholm den 1 januari 1989.

Slutligen har regeringen i bilaga 11 under punkt I 1 (s. 118–123) föreslagit att riksdagen godkänner de riktlinjer för idrottsforskningens organisation som har redovisats i propositionen.

Motionerna

1987/88:Ub553 av Wivi-Anne Cederqvist m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ett idrotts- och rehabiliteringscentrum bör lokaliseras till Sandviken,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att till Gävle-Sandvikens högskola förlägga en högre utbildning för idrottsledare m.m.,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att till ett idrotts- och rehabiliteringscentrum i Sandviken utlokalisera statlig verksamhet inom områdena rehabilitering, hjälpmedelsutveckling och arbetsskador.

1987/88:Ub564 av Karl Boo m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå propositionens förslag om inrättandet av ett centrum för idrottsforskning i Stockholm,

2. att riksdagen beslutar att de professurer som föreslagits för centrum för idrottsforskning i Stockholm inrättas vid högskolan i Falun-Borlänge,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statligt engagemang i institutionen på Lugnet i Falun,

4. att riksdagen begär att regeringen inrättar en 120-poängs högskoleutbildning i ämnet idrott vid högskolan i Falun-Borlänge,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om aktiva idrottares möjlighet till studier.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:Kr409.

1987/88:Ub565 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

12. att riksdagen under ett nytt anslag D 41. Åtgärder för rekrytering av lärare och forskare anslår 5 milj.kr. till att fördelas till högskolorna som marknadslönetillägg,

27. att riksdagen hos regeringen begär att berörda myndigheter får i uppdrag att göra en inventering av tjänster där doktorsexamen bör vara ett behörighetskrav,

28. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en överföring av medel med 2 % för vardera budgetåren 1988/89 och 1989/90 från anslagen för sektorsforskning till högskolans fakultetsanslag.

1987/88:Ub579 av Karin Falkmer (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en helhetsbedömning av framtida utveckling av idrott, fysisk fostran och idrottsmedicin (delvis).

1987/88:Ub593 av Ylva Annerstedt m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återgång snarast möjligt till tidigare ordning för återbesättande av tjänst som professor.

1987/88:Ub594 av Ylva Annerstedt m.fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett uppdrag till berörda myndigheter inom utbildningsdepartementets område i vad gäller uppställande av doktorsexamen som behörighetsvillkor för vissa tjänster.

1987/88:Ub612 av Rune Rydén m.fl. (m, fp, c, vpk) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

UbU 1987/88:28

1. att riksdagen beslutar att KB skall svara för den övergripande samordningen för forskningsbiblioteken, däribland för ansvarsbibliotekssystemet.

2. att riksdagen beslutar att anslaget Samordning m.m. inom biblioteksområdet skall disponeras av KB (delvis).

1987/88:Ub626 av Pär Gränstedt m.fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

29. att riksdagen beslutar att en idrottshögskola skall inrättas i Falun med anknytning till högskolan i Falun–Borlänge omfattande 120-poängsutbildning i ämnet Idrott,

30. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i övrigt anförts i motionen i fråga om idrottshögskola,

31. att riksdagen beslutar inrätta professurer i fysiologi, resp. preventiv idrottsmedicin vid idrottshögskolan i Falun,

35. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder mot anslagssplittringen inom den statligt finansierade forskningen.

1987/88:Ub641 av Nils G Åsling (c) vari yrkas att riksdagen beslutar förlägga det föreslagna centret för idrottsforskning till Östersund.

1987/88:Ub645 av Bo Södersten m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Lugnets idrottsvetenskapliga institut,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utbildningsplan för instruktörer,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en tjänst som professor i fysiologi alternativt preventiv idrottsmedicin vid Lugnets idrottsvetenskapliga institut.

1987/88:Ub658 av Björn Körlof m.fl. (m, fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Lugnets idrottsvetenskapliga institut,

2. att riksdagen begär att regeringen uppdrar åt UHÄ att i samråd med representanter för idrottsrörelsen och högskolan i Falun–Borlänge utarbeta en utbildningsplan för instruktörer/tränare.

3. att riksdagen beslutar att för en av de föreslagna professurerna inom det idrottsmedicinska området skall förenas tjänstgöringsskyldighet vid Lugnets idrottsvetenskapliga institut i enlighet med vad som i motionen anförts.

1987/88:Ub668 av Britta Bjelle (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en omfördelning från sektorsforskningen till förmån för den inomvetenskapligt motiverade forskningen och för högskolan i Luleå.

1987/88:Ub673 av Lars-Ove Hagberg (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Lugnets idrottsvetenskapliga institut,

2. att riksdagen begär att regeringen uppdrar åt UHÄ att i samråd med representanter för idrottsrörelsen och högskolan i Falun-Borlänge utarbeta en utbildningsplan för instruktörer/tränare,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om inrättande av en tjänst som professor i fysiologi alternativt preventiv idrottsmedicin.

1987/88:Ub691 av Ingela Mårtensson (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om idrottsforskning (delvis).

1987/88:Ub713 av Margitta Edgren (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att hälso- och sjukvården inrättar adekvata högre tjänster för sjukgymnaster med forskningsförberedande utbildning och sjukgymnaster som avlagt licentiat- och doktorsexamen.

1987/88:Ub714 av Maja Bäckström och Anders Nilsson (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en särskild delegation för forskning på fritids-, idrotts-, rekreations- och turistområdet.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen i övrigt anförts om forskning på fritids-, idrotts- och turistområdet.

Utskottet

1. Samordning inom biblioteksområdet, m.m.

I proposition 1986/87:80 om forskning anfördes att utvecklingen på informationsförsörjningsområdet gjort det lämpligt att i betydande omfattning övergå till en decentraliserad organisation, där varje berörd sektor tar ett eget ansvar för informationsförsörjningsfrågorna. Detta gäller även näringslivet. Ansvaret för näringslivets informationsförsörjning borde följaktligen inte ligga på statliga myndigheter utan på företag och organ inom näringslivet. Inom högskoleområdet arbetade universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) redan med informationsförsörjningsfrågor, bl.a. som följd av det uppdrag angående datastrategi för högskolan som givits av regeringen. Mot denna bakgrund föreslogs att delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning (DFI) skulle läggas ned. Huvuddelen av DFI:s uppgifter borde övertas av befintliga organ varefter en mera begränsad samordningsfunktion skulle kvarstå. Riksdagen godkände att delegationen läggs ned den 30 juni 1988 (UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282).

En särskild organisationskommitté (Dir. 1987:13) har därefter tillkallats, vilken avlämnat ett förslag om samordning inom forskningsbiblioteksområdet i rapporten (SOU 1987:60) Informationsförsörjning för vetenskap och teknik. Kommittén har föreslagit att en ny självständig myndighet för samordningsfrågor m.m. skall inrättas efter det att DFI lagts ned och att denna myndighet, bl.a. av hänsyn till behovet av samband med högskolan, skall anknytas till UHÄ genom att dess kansli samordnas med UHÄ. Kommittén har också föreslagit att forskningsmedel skall anvisas till vissa biblioteksforskningsprojekt.

Ett antal myndigheter m.m. har inkommit till regeringen med synpunkter

på utredningsförslaget. Många av dem har ansett att ett nytt organ inte bör tillskapas. I stället har förordats att samordningsuppgifterna, ansvaret för biblioteksdatasystemet LIBRIS, ansvaret för biblioteksforskningen m.m. bör fördelas på redan existerande myndigheter. En redovisning av inkomna synpunkter finns i budgetpropositionen (bil. 10 s. 298-299).

Föredragande statsrådet anser, i likhet med många av dem som lämnat synpunkter i frågan, att det inte bör inrättas en ny myndighet.

Föredragande statsrådet anför att sektoriella forskningsbehov i allt större utsträckning bör tillgodoses genom långsiktiga insatser inom högskolans ram i enlighet med de riktlinjer för forskningspolitiken som riksdagen godkände vid föregående riksmöte. Utformningen av det långsiktiga stödet till biblioteksforskningen skall utredas av forskningsrådsnämnden (FRN). Statsrådet är inte beredd att, innan denna utredning är klar, föra över projektmedel för biblioteksforskning till högskolan såsom utredningen föreslagit. I stället föreslås FRN få i uppdrag att ombesörja fördelningen av de medel för forskning inom biblioteksområdet som beräknas under ett nytt anslag.

Ansvaret för driften av LIBRIS-systemet har hittills åvilat Kungl. biblioteket (KB) och ansvaret för utvecklingen av systemet DFI. Nu föreslås att KB även skall få ansvaret för utvecklingen av systemet.

Högskolebibliotekens verksamhet måste enligt föredragande statsrådets mening ses i samband med den forskning och utbildning som bedrivs vid de olika högskoleenheterna. Ämnesinriktningen och profileringen inom biblioteken måste ansluta till ämnesinriktningar och profileringar inom högskolan. Därför bör UHÄ, som ansvarar för övergripande frågor beträffande högskolan, också ha ansvar för samordning och planering av biblioteksverksamheten inom högskolan och även för kontakter med bibliotek utanför högskolan. Detta ansvar kan inte läggas på något fristående organ. Biblioteken inom högskolan svarar för den dominerande delen av verksamheten inom forskningsbiblioteken. Beslut om ansvarsbibliotek skall i enlighet med vad som anfördes i 1987 års forskningsproposition inte längre fattas av regeringen. Det är enligt statsrådet rimligt att uppgiften att svara för utvecklingen av ett system med ansvarsbibliotek läggs på UHÄ med hänsyn till det samband som måste råda mellan ett ansvarsbibliotekssystem och verksamheten inom olika delar av högskolan. UHÄ skall härvid beakta möjligheterna och behoven av att på olika sätt utnyttja även andra bibliotek än högskolebiblioteken i detta sammanhang.

Ansvaret för samordning och samplanering mellan forskningsbiblioteken och även mellan dessa bibliotek och folkbiblioteken i bibliotekstekniska frågor bör enligt propositionen läggas på KB. Vidare bör KB överta DFI:s uppgifter som internationellt kontaktorgan.

Medel för biblioteksforskning, för stöd till ansvarsbibliotek samt för samordning och planeringsuppgifter vid UHÄ och KB beräknas under ett nytt reservationsanslag benämnt Samordning m.m. inom biblioteksområdet. FRN föreslås disponera forskningsmedlen och UHÄ de medel som avsätts för stöd till ansvarsbibliotek. Medel till samordningsuppgifter m.m. avses disponeras av dels UHÄ, dels KB. Medel för forskning m.m. inom biblioteksområdet samt för viss samordning beräknas även på industridepartementets huvudtitel under anslaget Styrelsen för teknisk utveckling.

I motion 1987/88:Ub612 (m, fp, c, vpk) yrkas dels att KB skall svara för den övergripande samordningen för forskningsbiblioteken, däribland för ansvarsbibliotekssystemet (yrkande 1), dels att hela anslaget Samordning m.m. inom biblioteksområdet skall disponeras av KB (yrkande 2). Motionärerna finner att det i inkomna synpunkter på utredningsförslaget finns ett uttalat stöd för att de nationella samordningsuppgifterna skall hållas samlade så långt det är möjligt. De anser att det också måste finnas en möjlighet att inom de totala resurserna kunna omfördela medel mellan olika ändamål. Därför bör KB disponera hela anslaget och kunna besluta om omfördelningar mellan anslagsändamålen. FRN kan enligt motionärernas mening få ansvara för fördelningen av forskningsresurserna, dock inom de ramar som KB bestämmer. Motionärerna anser vidare att ansvaret för ansvarsbibliotekssystemet inte kan läggas på UHÄ, då sådana bibliotek finns även utanför högskolan. Vidare har ansvarsbiblioteken många bibliotekstekniska uppgifter. Eftersom ansvaret för samordning i bibliotekstekniska frågor enligt regeringens förslag skall läggas på KB motiverar även detta att KB får svara för utvecklingen av ansvarsbibliotekssystemet.

Utskottet har redan vid föregående riksmöte tillstyrkt att ansvaret inom informationsförsörjningsområdet bör decentraliseras. Utskottet anser i likhet med föredragande statsrådet och motionärerna att återstående uppgifter beträffande samordning inom forskningsbiblioteksområdet m.m. inte bör läggas på en ny, särskild myndighet. I stället bör dessa uppgifter åläggas befintliga myndigheter.

Utskottet kan tillstyrka att ett ansvar för forskning inom området läggs på FRN. Därigenom får man bl.a. en anknytning till forskarvärlden i bedömningen av forskningen. Den del av anslaget Samordning m.m. inom biblioteksområdet som är avsedd för forskning bör disponeras av FRN.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att den lämpligaste lösningen på övriga ansvarsfrågor är att KB får det övergripande samordningsansvaret för forskningsbiblioteken. Som påpekas i motionen berör verksamheten också myndigheter som ligger utanför UHÄ:s ansvarsområde. Samordningsuppgiften stämmer dessutom väl överens med KB:s övriga centrala uppgifter inom biblioteksväsendet. Till skillnad från vad som anförs i propositionen anser utskottet att ansvaret för utvecklingen av ett system med ansvarsbibliotek inte bör läggas på UHÄ. Eftersom verksamheten är lika angelägen bland de institutioner som ligger utanför UHÄ:s område bör även detta mera övergripande ansvar åvila KB.

Ansvaret för samordning och samplanering i bibliotekstekniska frågor mellan forskningsbiblioteken och mellan dessa bibliotek och folkbiblioteken bör enligt propositionen läggas på KB. Enligt utskottets uppfattning ligger det ett värde i att alla samordningsuppgifter finns samlade hos en ansvarig myndighet.

Som en konsekvens av utskottets ställningstagande bör de medel som beräknas under anslaget Samordning m.m. inom biblioteksområdet disponeras av KB bortsett från den del som är avsedd för forskningsändamål.

Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med anledning av motion 1987/88:Ub612 yrkande 1 och yrkande 2 delvis som sin mening ge regeringen till känna.

Till anslagsberäkningen återkommer utskottet under punkt 14 (s. 41) i detta betänkande. UbU 1987/88:28

2. Forskning och utbildning som avser fysisk fostran och idrott

Vid förutvarande gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm fanns så länge högskolan existerade som en självständig enhet (1 juli 1966–30 juni 1977) bl.a. resurser för forskning i form av högre tjänster i fysiologi. Innehavarna av dessa tjänster skulle svara för forskning m.m. på det fysiologiska ämnesområdet, medverka i den grundläggande högskoleutbildningen och svara för forskningsanknytningen av gymnastik- och idrottslärarytbildningarna, med särskilt beaktande av att särskilda forskningsresurser saknades för gymnastiklärarytbildningen i Örebro. Härtill kom att institutionen för fysiologi vid gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm svarade för informations- och kunskapsspridning inom det humanbiologiska ämnesområdet och därmed var av riksintresse för bl.a. idrottsrörelsen och övriga av fysisk fostran intresserade i landet. Dessa forskares arbetsplats var knuten till gymnastik- och idrottshögskolans lokaler i Stockholm för att ge bästa möjliga villkor för dels överföring av praktisk erfarenhet från gymnastik, idrott och annan träning till forskarna, dels överföring av ny vetenskaplig kunskap till lärare, studerande m.fl. vid gymnastik- och idrottshögskolan.

Genom 1977 års högskolereform inrättades den 1 juli 1977 högskolan för lärarutbildning i Stockholm (HLS). Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm blev en del av HLS (institutionen för gymnastik- och idrottslärarytbildning, jfr UbU 1976/77:20 och 1985/86:24).

I propositionen om forskning våren 1987 anmälde föredragande statsrådet att han avsåg att återkomma till regeringen med förslag att ge UHÄ i uppdrag att utreda bl.a. hur organisationen av forskningen på idrottens område borde utformas för att de befintliga resurserna skulle kunna hållas samman och på bästa sätt kunna tillgodose idrottens och idrottslärarytbildningens behov.

Med anledning av propositionen och motioner i frågan uttalade utbildningsutskottet bl.a. följande.

HLS har till främsta uppgift att stödja den praktisk-pedagogiska utbildningen i olika lärarutbildningar. Förutvarande gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm är sedan tio år tillbaka en institution inom HLS. Utskottet har förståelse för att det kan vara svårt att inom en institution för lärarutbildning bereda erforderligt utrymme åt utveckling och forskning i vad gäller idrottens många olikartade basämnen och den informations- och kunskapsspridning som är av intresse för bl.a. idrottsrörelsen. Frågan om en självständig högskoleenhet för fysisk fostran och idrott bör därför skyndsamt prövas av regeringen.

Riksdagen gav som sin mening regeringen detta till känna (prop. 1986/87:80 bil. 6, UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282).

Regeringen tillkallade en särskild utredare för frågor om utbildning och forskning inom fysisk fostran och idrott. Utredaren har i november 1987 lämnat betänkandet *Idrottens forskning och högre utbildning* (SOU 1987:70). Detta betänkande utgör grund för regeringens förslag i budgetpropositionen.

I propositionen föreslås att *ett centrum för idrottsforskning* inrättas i Stockholm den 1 juli 1988. Detta bör organisatoriskt utgöra en särskild arbetsenhet gemensam för Karolinska institutet (KI), HLS och universitetet i Stockholm. Vid detta centrum skall bedrivas forskning och forskarutbildning. Utöver de resurser som förs till centret finns ytterligare resurser inom området vid flera högskoleenheter. Centret bör därför också få i uppgift att arbeta för samverkan och samordning inom det aktuella forskningsområdet i landet. Centret bör därutöver svara för viss kursverksamhet med huvudsyfte att föra ut aktuella forskningsresultat.

Av propositionen framgår att centret bör ledas av en styrelse i vilken ingår företrädare för KI, HLS, universitetet i Stockholm och andra högskoleenheter med verksamhet inom området samt för idrottsrörelsen. Hälften av ledamöterna bör företräda idrottsrörelsen. Regeringen bör utse ordförande i styrelsen. Under styrelsen bör centret ledas av en föreståndare. Centret anknyts till humanistisk, samhällsvetenskaplig och medicinsk fakultet. Innehavare av professorer knutna till centret ingår i den fakultet som motsvarar den egna ämnesinriktningen. I likhet med vad som gäller för ett antal andra gemensamma inrättningar inom högskolan bör centret bli underställt styrelserna för de högskoleenheter till vilka det hör, i detta fall styrelserna för KI, HLS resp. universitetet i Stockholm.

För centrets verksamhet beräknas i utgångsläget medel motsvarande kostnader för tre befintliga professorer i fysiologi vid KI och vissa resurser i anslutning till dessa samt forskningsresurserna inom området vid HLS, bl.a. en extra professur i pedagogik. Det föreslås vidare att en tjänst som professor i historia, särskilt idrottshistoria, inrättas vid universitetet i Stockholm den 1 januari 1989. Även denna tjänst bör knytas till centret. Föredragande statsrådet har vid sin beräkning av anslagsposten till HLS under anslaget Lokala och individuella linjer samt fristående kurser beaktat behovet av resurser för fristående kurser inom området. För centret kommer att anvisas specificerade belopp under berörda fakultetsanslag.

Förslaget om ett centrum för idrottsforskning i Stockholm m.m. har föranlett ett antal motioner.

I motion 1987/88:Ub579 (m) konstateras först att högre tjänster för grundforskning i humanbiologi, biomekanik m.fl. ämnen för idrottens behov måste vara knutna till fakultet (medicinsk, teknisk, humanistisk, samhällsvetenskaplig etc.) för att få till stånd bästa möjliga forskning och forskarutbildning. Innehavarna av de högre forskartjänsterna bör medverka också i den grundläggande högskoleutbildningen för att dess kvalitet skall höjas. Forskning och undervisning bör lokaliseras nära varandra och integreras för att man så effektivt som möjligt skall kunna utnyttja en samlad kompetens inom de olika ämnesområden som idrotten omfattar. En vetenskaplig miljö som genererar forskning och utbildning på hög kvalitativ nivå är en nödvändig förutsättning för en god forskarrekrutering och forskarutbildning och blir därmed till gagn för idrotten i alla dess delar. Motionären är positiv till att det föreslagna centret förläggas till Stockholm och att där befintliga tre professorer i fysiologi knyts till detsamma. I övrigt efterlyser motionären en mer samlad lösning av idrottens olika forskningsbehov. Den föreslagna professuren i idrottshistoria anses inte vara en berättigad satsning. Beslut om den

geografiska placeringen av föreslagna professurer i idrottspedagogik och idrottsmedicin bör anstå till dess ett bättre beslutsunderlag presenterats. Det är viktigt att nya högre tjänster placeras rätt geografiskt och får ett adekvat ämnesinnehåll. En helhetsbedömning behövs snarast genom en utredning av det totala behovet inom hela det komplexa forskningsområde som idrottsforskning utgör. Inrättande av nya professurer – oberoende av ämnesinnehåll – bör i princip inte ske förrän en bred rekryteringsbas föreligger och det finns flera väl kvalificerade sökande att välja mellan. Även i motion 1987/88:Ub691 (fp) framförs likartade synpunkter.

I motionerna 1987/88:Ub564 (c) yrkandena 1, 2 och 3 yrkas avslag på regeringens förslag att inrätta ett centrum för idrottsforskning i Stockholm. I stället föreslås att de vid KI inrättade professurerna i fysiologi och den föreslagna professuren i historia, särskilt idrottshistoria, vid universitetet i Stockholm flyttas till högskolan i Falun–Borlänge. Liknande synpunkter framförs i motionerna 1987/88:Ub626 (c) yrkandena 30 och 31, 1987/88:Ub645 (s) yrkandena 1 och 3, 1987/88:Ub658 (m, fp) yrkandena 1 och 3 och 1987/88:Ub673 (vpk) yrkandena 1 och 3. Enligt motion 1987/88:Ub641 (c) bör riksdagen besluta att förlägga det föreslagna centret för idrottsforskning till Östersund.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Utskottet konstaterar att det i Stockholm finns möjligheter att anknyta högre forskartjänster på idrottens område – även de i framtiden eventuellt tillkommande – till medicinsk, matematisk-naturvetenskaplig, teknisk, humanistisk eller samhällsvetenskaplig fakultet. Detta är en betydelsefull förutsättning för ett forskningscentrum. Den sammanhållna forskningsmiljö som kan erbjudas i Stockholm är vidare en väsentlig faktor i detta sammanhang. Viss forskning kräver särskilda resurser i form av t.ex. avancerad apparatur. I Stockholm finns också sedan länge resurser motsvarande tre professurer i fysiologi som i enlighet med riksdagens beslut skall vara knutna till forskning och utbildning som avser fysisk fostran och idrott (jfr UbU 1985/86:24). Till bilden hör att det i Stockholm är nära till riksidrottsförbundets egen skola på Boşön och den statliga högskoleutbildningen av idrottslärare.

Utskottet erinrar om att riksdagen i samband med behandlingen av forskningspropositionerna åren 1982, 1984 och 1987 slagit fast att fasta forskningsresurser inte skall spridas utanför de orter där de för närvarande finns (jfr UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282).

När det gäller den under föregående riksmöte diskuterade frågan om en särskild högskoleenhet för fysisk fostran och idrott har den särskilde utredaren inte nu varit beredd att lämna förslag utan utgått från att denna fråga förutsättningslöst prövas under den närmaste tiden. Utskottet har inte något att erinra mot att förslag i frågan lämnas av den styrelse som den 1 juli 1988 får ett ansvar för idrottsforskningen m.m.

Som framgår av budgetpropositionen har medel avsedda för idrottsforskning (anslag till idrottens forskningsråd) förts över från jordbruksdepartementets till utbildningsdepartementets huvudtitel för finansiering av bl.a. en ny tjänst som professor i historia, särskilt idrottshistoria, vid universitetet i Stockholm.

Utskottet har inte något att erinra mot att en tjänst som professor i historia, särskilt idrottshistoria, inrättas vid humanistiska fakulteten där. I Stockholm finns en stor del av det källmaterial som föreligger inom området. Utskottet föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta tjänsten.

Utskottet vill till detta lägga följande. Det har från olika håll framförts tveksamhet i fråga om rekryteringsunderlaget för en tjänst i historia, särskilt idrottshistoria. Möjlighet finns numera att hålla en lärartjänst vakant för viss begränsad tid. Utskottet anser att regeringen bör göra en bedömning av om professuren i historia, särskilt idrottshistoria, bör hållas vakant för att därmed möjliggöra att medel för professuren under en övergångsperiod kan användas för kompetensuppbyggnad inom det aktuella forskningsområdet.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen godkänner vad som i propositionen anförts om riktlinjer för idrottsforskningens organisation. Ett centrum för idrottsforskning bör inrättas i Stockholm den 1 juli 1988. Därmed avstyrker utskottet motionerna 1987/88:Ub564 yrkandena 1, 2 och 3, 1987/88:Ub579 delvis, 1987/88:Ub626 yrkandena 30 och 31, 1987/88:Ub641, 1987/88:Ub645 yrkandena 1 och 3, 1987/88:Ub658 yrkandena 1 och 3, 1987/88:Ub673 yrkandena 1 och 3 och 1987/88:Ub691 delvis.

Frågan om inrättande av tre andra professurer, nämligen en i pedagogik, särskilt idrottspedagogik, vid universitetet i Umeå och två i idrottsmedicin, en vid universitetet i Linköping och en vid universitetet i Umeå, behandlar utskottet i det följande under anslagen Samhällsvetenskapliga fakulteterna m.m. (s. 22) resp. Medicinska fakulteterna (s. 29).

Enligt motion 1987/88:Ub579 (m) delvis måste den av idrottsrörelsen aktualiserade frågan om *grundläggande högskoleutbildning i idrott* få en lösning som är hållbar på sikt. Den ideala situationen är om grundforskning, tillämpad forskning och uppföljningsverksamhet i vad gäller dem som ägnar sig åt idrott kan vara lokaliserad i nära eller omedelbar anslutning till en utbildning av idrottslärare och tränare samt forskarutbildning. Forskare bör vara knutna till idrottsundervisningen, såsom i dag sker vid idrottslärarutbildningen i Stockholm. I motionerna 1987/88:Ub564 (c) yrkande 4, 1987/88:Ub626 (c) yrkande 29, 1987/88:Ub645 (s) yrkande 2, 1987/88:Ub658 (m, fp) yrkande 2 och 1987/88:Ub673 (vpk) yrkande 2 begärs att en 120-poängs högskoleutbildning i ämnet idrott inrättas vid högskolan i Falun-Borlänge. Enligt motion 1987/88:Ub553 (s) bör ett idrotts- och rehabiliteringscentrum m.m. förläggas till Sandviken och viss idrottsutbildning till högskolan i regionen. Vidare bör enligt motion 1987/88:Ub564 (c) yrkande 5 aktiva idrottares möjlighet till studier öka inom det allmänna utbildningsväsendet.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anförda följande.

Av budgetpropositionen, bil. 11 (s. 121), framgår att föredragande statsrådet anser att den aktualiserade frågan om högskoleutbildning i ämnet idrott bör anstå tills det finns ett dokumenterat behov på arbetsmarknaden av sådan utbildning. I övrigt hänvisar utskottet till att det är på lokal nivå som ställning tas till vilka lokala linjer som en högskola bör anordna. Ansvaret för detta är lagt på de enskilda högskoleenheterna. Riksdag och regering fattar endast beslut om inrättande av allmänna utbildningslinjer.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1987/

88:Ub564 yrkande 4, 1987/88:Ub579 delvis, 1987/88:Ub626 yrkande 29, 1987/88:Ub645 yrkande 2, 1987/88:Ub658 yrkande 2 och 1987/88:Ub673 yrkande 2.

Motion 1987/88:Ub553 om rehabiliteringscentrum m.m. i Sandviken och viss utbildning vid högskolan i Gävle-Sandviken avstyrks likaledes.

När det gäller motion 1987/88:Ub564 om aktiva idrottares studiemöjlighet erinrar utskottet om att det på det gymnasiala stadiet finns idrottsgymnasier och att det inom högskolan finns möjligheter till s.k. halvfartsstudier. Yrkande 5 i motionen avstyrks.

I motion 1987/88:Ub714 (s) begärs slutligen att en särskild delegation för forskning på fritids-, idrotts-, rekreations- och turistområdet inrättas, liksom en forskningsfond för ändamålet.

Utskottet, som hänvisar till vad som i propositionen anförts om ett centrum för idrottsforskning m.m., finner inte skäl att tillstyrka motionen. Den bör avslås av riksdagen.

3. Behörighetsvillkor för tjänst som forskarassistent

I propositionen om ny arbets- och tjänsteorganisation för lärare i den statliga högskolan (1984/85:57, UbU 1984/85:9, rskr. 1984/85:115) angavs att tjänst som forskarassistent borde förbehållas den som nyligen avslutat sin forskarutbildning. För behörighet till sådan tjänst gäller nu att den sökande skall ha avlagt doktorsexamen under de tre åren närmast före ansökningstidens utgång. Dispens kan dock ges om särskilda skäl föreligger.

UHA har hemställt att bestämmelserna ändras i vad avser denna treårsregel till att avse doktorsexamen avlagd högst fem år före ansökningstidens utgång. Till grund för UHA:s framställning ligger bl.a. ett uttalande av Akademiska rektorskonferensen. Nuvarande tidsgräns har upplevts kunna leda till att tillfälligheter får stor betydelse för vilka som kan komma i fråga för forskarassistenttjänst. Vidare har den kunnat inbjuda till att tidpunkten för doktorsexamen av taktiska skäl skjuts upp. Enligt föredragande statsrådets mening bör därför tidsgränsen ändras till fem år i överensstämmelse med UHA:s förslag. I propositionen förordas att riksdagens godkännande inhämtas för en ändring av högskoleförordningen med denna innebörd.

Utskottet anser att riksdagen bör godkänna vad som föreslagits i budgetpropositionen i denna del.

4. Rutiner vid återbesättande av tjänst som professor

I samband med att en tjänst som professor blir ledig skall prövas bl.a. om tjänsten bör återbesättas med oförändrat ämnesinnehåll eller ges ändrat ämnesinnehåll. Det åligger den institution eller den arbetsenhet som tjänsten tillhör att avge förslag till sådant beslut.

Detta förslag avges sedan till fakultets- eller sektionenämnden. Denna skall avge eget förslag som tillsammans med förslaget från institutionen eller arbetsenheten överlämnas till högskolestyrelsen. Högskolestyrelsen får inhämta yttrande från annan fakultets- eller sektionenämnd eller linjenämnd som berörs. Högskolestyrelsen skall med eget yttrande överlämna förslagen till UHA.

Intill den 1 juli 1984 fattade UHÄ beslut i dessa frågor på grundval av de förslag och yttranden m.m. som de nämnda instanserna avgett så länge det var fråga om återbesättande av tjänst med oförändrad benämning och oförändrat ämnesinnehåll. Sedan nämnda tidpunkt skall emellertid, enligt vad regeringen i särskild ordning bestämt, varje återbesättande av ordinarie eller extra ordinarie tjänst som professor underställas regeringen för prövning. Det ankommer således numera på UHÄ att med eget yttrande överlämna förslag i sådana ärenden om återbesättande till regeringen.

Enligt motion 1987/88:Ub593 (fp) har UHÄ, sedan den nya ordningen infördes, överlämnat 180 ärenden om återbesättande av professor till regeringen för beslut. Regeringen har beslutat i 174 av dessa ärenden helt i enlighet med UHÄ:s förslag. Endast i 6 fall har regeringens beslut inneburit smärre avvikelser från UHÄ:s förslag. Motionärerna anser att onödiga och tidskrävande administrativa rutiner bör motarbetas och föreslår att man återgår till den ordning för återbesättande av tjänst som professor som gällde före den 1 juli 1984. Det innebär att UHÄ får rätt att medge att ledighlivande tjänst som professor återbesätts med oförändrad benämning och oförändrat ämnesinnehåll och att regering och riksdag får möjlighet att ta ställning i de fall UHÄ aktualiserar en ändring.

Utskottet förutsätter att frågor om de administrativa rutinernas utformning är föremål för kontinuerliga överväganden både inom regeringskansli och centrala myndigheter och att det föreligger en dialog i bl. a. nu redovisad fråga mellan utbildningsdepartementet och UHÄ, så att de förändringar i beslutsformerna som är motiverade kan komma till stånd. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub593.

5. Doktorsexamen som behörighetsvillkor för vissa statliga tjänster

I motionerna 1987/88:Ub565 (fp) yrkande 27 och 1987/88:Ub594 (fp) yrkande 1 anförs att man måste sträva efter att skapa garantier för att doktoranderna har en attraktiv arbetsmarknad efter studiernas avslutande, för att rekryteringen av doktorander skall kunna säkerställas och ökas. I betydande utsträckning styrs forskarutbildningen av möjligheterna till sysselsättning efter fullgjord utbildning. Under 1970-talet upphävdes tidigare krav på vetenskaplig kompetens hos innehavare av högre tjänster inom ett antal verk och myndigheter, t.ex. forskningsbibliotek, de centrala arkiven och ett antal museer. Insikten om de negativa effekterna av att ta bort sådana behörighetskrav har nu ökat. Det är bättre att ha behörighetsvillkor och någon gång på särskilda skäl ge dispens från dem. Eftersom kopplingen mellan forskarrekruteringen och tillgången på arbeten är så uppenbar bör man genom att sätta upp doktorsexamen som behörighetskrav för ett antal tjänster inom myndigheter och institutioner medverka till att skapa fler arbetstillfällen för personer med doktorsexamen. Regeringen bör mot denna bakgrund uppdraga åt berörda myndigheter att göra en inventering av vilka tjänster som bör ha doktorsexamen som ett behörighetsvillkor.

Utskottet anser att den av motionärerna aktualiserade frågan är viktig. Värdet av fullgjord forskarutbildning bestäms självfallet främst av om det för viss tjänst har uppställts behörighetsvillkor som innebär att forskarutbildning

krävs. Fullgjord forskarutbildning, dvs. doktorsexamen, är behörighetsvillkor för bl. a. flertalet tjänster som högskolelärare och för tjänst som lektor i gymnasiet främst i humanistiska, samhällsvetenskapliga och matematisk-naturvetenskapliga ämnen. Utskottet utgår från att denna och andra likartade frågor kommer att beröras i nästa forskningsproposition. I avvaktan härpå vill utskottet emellertid konstatera att det vid behov självfallet är fullt möjligt för huvudmän för skilda verksamheter att vid ledigkungsörande av tjänst – när vetenskaplig kompetens inte är ett behörighetsvillkor – ange att erfarenhet av forskning är en merit.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 27 och 1987/88:Ub594 yrkande 1.

6. Vissa landstingskommunala tjänster för forskarutbildade m.m. på vårdområdet

Enligt motion 1987/88:Ub713 (fp) finns det i dag över 100 sjukgymnaster som har nått kompetens för antagning till forskarutbildning. Här finns en stor resurs för vidareutveckling – inte minst av rehabiliteringsforskningen i Sverige – men adekvata tjänster saknas helt. Det finns en klar koppling mellan utbildning och karriärmöjligheter. Högre tjänster med sikte på forsknings- och utvecklingsarbete för sjukgymnaster med forskningsförberedande utbildning och för sjukgymnaster med avslutad forskarutbildning bör, heter det i motionen, snarast inrättas av berörda huvudmän.

Utskottet erinrar om att det enligt proposition 1981/82:89 om kommunal högskoleutbildning m.m. (s. 24–25) ankommer på landstingskommunerna att inrätta tjänster av detta slag. Utskottet delar uppfattningen att det för forskningen och forskarutbildningen på området är viktigt att så sker.

Med det anförda avstyrks motion 1987/88:Ub713.

7. Övriga frågor

I proposition 1986/87:80 om forskning har framhållits att det är viktigt att grundforskningen inom högskolan förstärks. Vidare angavs i propositionen att balansen mellan olika delar av forskningssystemet kommer att vara föremål för fortlöpande analys och eventuella åtgärder. Bl. a. skulle ett särskilt uppdrag ges till UHÄ att noga följa utvecklingen av den externfinansierade verksamheten inom högskolan (prop. 1986/87:80, UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282).

Vid sin behandling av propositionen och ett antal motioner ansåg utskottet att det finns skäl att på längre sikt ytterligare stärka grundforskningens ställning i högskolan. Den sektorsfinansierade forskningen, som i huvudsak är tillämpningsinriktad, har vuxit sig allt starkare under de senaste femton åren. Enligt utskottets uppfattning borde regeringen inför den nästföljande planeringsperioden 1990/91–1992/93 se över sektorsorganens verksamhet och komma med förslag som innebär att viss del av anslagen till sektorsforskningen förs över till högskolans fakultetsanslag m.m. för den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden i högskolan.

Med hänvisning härtill och till att riksdagen beslutat att som sin mening ge detta till känna för regeringen anser utskottet att riksdagen bör avslå

motionerna 1987/88:Ub565 (fp) yrkande 28, 1987/88:Ub626 (c) yrkande 35 och 1987/88:Ub668 (fp), enligt vilka riksdagen nu bör besluta om vissa överföringar från anslagen för sektorsforskning till vissa fakultetsanslag, m.m.

Utskottet avstyrker av statsfinansiella skäl ett i motion 1987/88:Ub565 (fp) yrkande 12 framfört förslag om att riksdagen under ett nytt anslag D 41 till Åtgärder för rekrytering av lärare och forskare skall anslå 5 milj.kr. att fördelas till högskoleenheterna som marknadslönetillägg.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *samordning m.m. på biblioteksområdet* att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Ub612 yrkande 1 och yrkande 2 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. beträffande *riktlinjer för idrottsforskningens organisation* att riksdagen med avslag på motionerna 1987/88:Ub564 yrkandena 1, 2 och 3, 1987/88:Ub579 delvis, 1987/88:Ub626 yrkandena 30 och 31, 1987/88:Ub641, 1987/88:Ub645 yrkandena 1 och 3, 1987/88:Ub658 yrkandena 1 och 3, 1987/88:Ub673 yrkandena 1 och 3 samt 1987/88:Ub691, delvis, godkänner vad som förordats i proposition 1987/88:100,

3. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i historia, särskilt idrottshistoria, vid humanistiska fakulteten vid universitetet i Stockholm*

att riksdagen med avslag på motionerna 1987/88:Ub579 och 1987/88:Ub691, båda delvis, bemyndigar regeringen att inrätta tjänsten i enlighet med vad som förordats i proposition 1987/88:100,

4. beträffande *viss högskoleutbildning i idrott m.m.* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub564 yrkande 4, 1987/88:Ub579 delvis, 1987/88:Ub626 yrkande 29, 1987/88:Ub645 yrkande 2, 1987/88:Ub658 yrkande 2 och 1987/88:Ub673 yrkande 2,

5. beträffande *rehabiliteringscentrum m.m. i Sandviken och viss utbildning vid högskolan i Gävle-Sandviken* att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub553,

6. beträffande *aktiva idrottares studiemöjligheter* att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub564 yrkande 5,

7. beträffande *en delegation för forskning på fritids-, idrotts- och turistområdet m.m.*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub714,

8. beträffande *behörighetsvillkor för tjänst som forskarassistent* att riksdagen godkänner vad som föreslagits i proposition 1987/88:100,

9. beträffande *rutiner vid återbesättande av tjänst som professor* att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub593,

10. beträffande *doktorsexamen som behörighetsvillkor för vissa statliga tjänster*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 27 och 1987/88:Ub594 yrkande 1,

11. beträffande *vissa landstingskommunala tjänster för forskarutbildade på vårdområdet*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub713,

12. beträffande *sektorsforskning*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 28, 1987/88:Ub626 yrkande 35 och 1987/88:Ub668,

13. beträffande *förslag om ett nytt anslag Åtgärder för rekrytering av lärare och forskare*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub565 yrkande 12.

2. Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete

Regeringen har under punkt D 15 (s. 309–310) föreslagit

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som professor i enlighet med vad som har förordats i propositionen,

2. att riksdagen till Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 23 571 000 kr.

Motion

1987/88:Ub712 av Karin Söder m.fl. (c, m, fp, vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om inrättandet av en permanent professur i körsång vid musikhögskolan i Stockholm.

Utskottet

Regeringen begär riksdagens bemyndigande att få *inrätta en tjänst som professor* i produkt- och miljödesign den 1 juli 1988 vid universitetet i Umeå. Tjänsten avses beskostas inom ramen för medel som beräknats under anslaget Kultur- och informationsyrken.

Utskottet tillstyrker förslaget om inrättande av en tjänst som professor i enlighet med vad som förordats i budgetpropositionen.

Riksdagen bör enligt motion 1987/88:Ub712 (c, m, fp, vpk) begära förslag om inrättande av en tjänst som *professor i körsång* vid musikhögskolan i Stockholm. Motionärerna hänvisar bl.a. till den stora omfattning som körsången har i Sverige och anser att körsången bör finnas representerad även på denna nivå inom den högre musikutbildningen.

Utskottet erinrar om att en tjänst som professor i kördirigering omvandlats till en tjänst i pianospelning genom riksdagens beslut år 1984 och att detta var i enlighet med berörd högskolas och universitets- och högskoleämbetets (UHÅ:s) förslag (prop. 1983/84:107 bil. 5, UbU 1983/84:28, rskr. 1983/84:401).

Utskottet vill vidare erinra om att riksdagen under föregående riksmöte

beslöt att införa treåriga planeringsperioder för forskning och forskarutbildning (prop. 1986/87:80, UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282). Inför en sådan treårsperiod beslutar riksdagen om resursförstärkningar och om nya tjänster som professor under den kommande treårsperioden. Vid detta tillfälle finns ett omfattande material framtaget inom olika sektorer vilket gör en samlad bedömning och prioritering möjlig. Under pågående treårsperiod förbereds en ny forskningsproposition avseende en ny treårsperiod. Under denna tid finns i allmänhet inte anledning eller utrymme för riksdagen att besluta om ändringar av de tidigare fattade besluten som gäller hela den pågående perioden, i synnerhet som en samlad bedömning av skilda och angelägna forskningsbehov knappast är möjlig innan nytt planeringsmaterial föreligger. Utskottet, som i detta betänkande behandlar anslagen till fakulteterna m.m. och i betänkandet UbU 1987/88:29 behandlar anslagen till forskningsråden m.m., kommer att under de olika anslagen erinra om vad som här anförts om de treåriga planeringsperioderna.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen nu avslår motion 1987/88:Ub712.

Regeringen föreslår att *anslaget* Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete för nästa budgetår skall föras upp med 23 571 000 kr.

Utskottet tillstyrker att riksdagen anvisar det begärda beloppet under anslaget.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *inrättande av en tjänst som professor*
att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1987/88:100,
2. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i körsång*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub712,
3. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:100 till *Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 23 571 000 kr.

3. Humanistiska fakulteterna

Regeringen har under punkt D 16 (s. 310–311) föreslagit

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som professor i historia den 1 juli 1988 vid universitetet i Uppsala i enlighet med vad som har förordats i propositionen,
2. att riksdagen till Humanistiska fakulteterna för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 254 568 000 kr.

1987/88:Ub535 av Lennart Brunander och Marianne Andersson (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående centrum för biblioteksforskning.

1987/88:Ub581 av Lars Sundin (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utredning om Centrum för biblioteksforskning vid Göteborgs universitet.

1987/88:Ub629 av Hans Nyhage (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om centrum för biblioteksforskning vid universitetet i Göteborg.

Utskottet¹

Regeringen begär riksdagens bemyndigande att få *inrätta en tjänst som professor* i historia den 1 juli 1988 vid universitetet i Uppsala, personlig för Alexander Kan. Tjänsten finansieras genom omfördelning av medel som står till förfogande genom beslut vid föregående riksmöte med anledning av proposition 1986/87:80 om forskning.

Utskottet tillstyrker förslaget om inrättande av en tjänst som professor i historia i enlighet med vad som förordats i proposition 1987/88:100.

Anslaget föreslås föras upp med 254 568 000 kr., vilket innebär en ökning med 29 013 000 kr. Därav utgör 3 709 000 kr. en allmän förstärkning och 2 030 000 kr. en förstärkning av studiefinansieringen inom forskarutbildningen i enlighet med föregående års riksdagsbeslut med anledning av proposition 1986/87:80 (UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282).

Utskottet, som tillstyrker den föreslagna medelsanvisningen erinrar om vad utskottet anfört under punkt 1 i detta betänkande (s. 9–10) om inrättande av en professur i historia, särskilt idrottshistoria, vid universitetet i Stockholm.

Enligt motionerna 1987/88:Ub535 (c) yrkande 4, 1987/88:Ub581 (fp) och 1987/88:Ub629 (m) bör riksdagen uttala sig för att ett permanent *centrum för biblioteksforskning* bör inrättas vid universitetet i Göteborg och att biblioteksforskningen m.m. vid universitetet bör få ökade resurser. Motionärerna hänvisar till att behovet av ett sådant centrum påtalats i en utredning om forskningsanknytning av bibliotekarielinjen, vilken utförts på uppdrag av universitets- och högskoleämbetet (UHÄ-rapport 1986:1).

Utskottet har inhämtat att ett centrum för biblioteksforskning temporärt inrättades den 1 juli 1987 vid universitetet i Göteborg och att detta centrum innevarande budgetår finansieras med medel som anvisats under anslaget Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete. Utskottet har i det föregående under punkt 1 (s. 6) behandlat frågan om resurser för biblioteksforskning. Forskningsrådsnämnden (FRN) skall få i uppdrag att utreda frågan om hur det långsiktiga behovet av biblioteksforskning skall tillgodoses. Under tiden beräknas medel till forskningsprojekt under ett nytt anslag Samordning m.m. inom biblioteks-

området. För forskning m.m. vid det nybildade centrumet för biblioteks-
forskning i Göteborg får man således, liksom vid andra institutioner som
ägnar sig åt biblioteksforskning, ansöka om projektmedel från detta anslag
och i övrigt stödjas med medel som står till universitetets förfogande. Med
det anförda avstyrker utskottet motionerna 1987/88:Ub535 yrkande 4,
1987/88:Ub581 och 1987/88:Ub629.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *inrättande av en tjänst som professor*
att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som profes-
sor i historia den 1 juli 1988 vid universitetet i Uppsala i enlighet med
vad som förordats i proposition 1987/88:100,
2. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:100 till *Humanistiska*
fakulteterna för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av
254 568 000 kr.,
3. beträffande *biblioteksforskning*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub535 yrkande 4, 1987/
88:Ub581 och 1987/88:Ub629.

4. Teologiska fakulteterna

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 17 (s. 312) och
hemställer

att riksdagen till *Teologiska fakulteterna* för budgetåret 1988/89
anvisar ett reservationsanslag av 21 316 000 kr.

5. Juridiska fakulteterna

Regeringen har under punkt D 18 (s. 312–314) föreslagit

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som professor i
enlighet med vad som har förordats i propositionen,
2. att riksdagen till Juridiska fakulteterna för budgetåret 1988/89 anvisar
ett reservationsanslag av 25 278 000 kr.

Motionerna

1987/88:Ub609 av tredje vice talman Bertil Fiskesjö (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om behovet av en förstärkning av forskning och utbildning på
miljörättens område,
2. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som professor i
miljörätt i enlighet med vad som angetts i motionen.

1987/88:Ub706 av Hans Göran Franck m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som
sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förslag till
inrättandet av en professur i ämnet mänskliga rättigheter.

Regeringen begär riksdagens bemyndigande att få *inrätta en tjänst som professor* i finansrätt den 1 juli 1988 vid universitetet i Stockholm med Gustaf Lindencrona som förste innehavare. Medel för en tjänst med denna inriktning har hittills beräknats under anslaget Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet.

Utskottet tillstyrker förslaget om inrättande av tjänst som professor i enlighet med vad som har anförts i propositionen.

När nya områden blir föremål för omfattande rättslig reglering har detta enligt motion 1987/88:Ub609 (c) följts upp med nya resurser för forskning och utbildning. Det är enligt motionärens mening angeläget att detta sker även inom *miljörättens område*. Forskning och utbildning inom detta område bör enligt motionens yrkande 1 förstärkas, och detta bör enligt yrkande 2 ske genom att en tjänst som professor i ämnet miljörätt inrättas vid universitetet i Lund.

Utskottet har vid tidigare tillfällen anført att förändrad lagstiftning inom ett område bör följas upp av de ansvariga myndigheterna i utbildningsplaner och kursplaner för högskoleutbildning utan att riksdagen gör något särskilt uttalande i frågan. Då det gäller förstärkning av forskning och forskarutbildning inom nya områden har utskottet under punkt 2 i detta betänkande (s. 15–16) anført att principiella ställningstaganden av riksdagen bör ske samlat i samband med att regeringen vart tredje år lägger fram en forskningsproposition. Det är då möjligt att väga olika behov av resurser mot varandra. Vid dessa tillfällen finns också ett särskilt underlag framtaget som ger möjlighet till en helhetsbedömning av större sektorer. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub609.

En professur inom området *mänskliga rättigheter* föreslås i motion 1987/88:Ub706 (s). Forskningen på detta område bör enligt motionären ges högre prioritet än nu. Detta skulle också vara i linje med de rekommendationer av UNESCO som Sverige har biträtt i olika sammanhang.

Vid föregående riksmöte avtog riksdagen ett motsvarande motionsyrkande och erinrade om att det finns resurser för forskning om mänskliga rättigheter vid Raoul Wallenbergs-institutet vid universitetet i Lund. Forskning om eller med anknytning till mänskliga rättigheter bedrivs också inom flera olika ämnen såsom statsvetenskap, filosofi, historia och internationell rätt (UbU 1986/87:26 s. 59). Med hänvisning till vad som anfördes vid föregående riksmöte föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub706.

Anslaget Juridiska fakulteterna föreslås i budgetpropositionen föras upp med 25 278 000 kr., vilket inkluderar medel för den nya professuren samt medel till förstärkningar i enlighet med föregående riksmötes beslut med anledning av proposition 1986/87:80 om forskning.

Utskottet har inget att erinra mot medelsberäkningarna och föreslår att riksdagen anvisar 25 278 000 kr. under anslaget.

Utskottet hemställer

1. beträffande *inrättande av en tjänst som professor*
att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1987/88:100,
2. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i miljörett, m.m.*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub609,
3. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i mänskliga rättigheter*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub706,
4. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:100 till *Juridiska fakulteterna* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 25 278 000 kr.

6. Samhällsvetenskapliga fakulteterna m.m.

Regeringen har under punkt D 19 (s. 314–317) föreslagit

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som professor i enlighet med vad som förordats i propositionen,
2. att riksdagen till Samhällsvetenskapliga fakulteterna m.m. för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 307 372 000 kr.

Motionerna

1987/88:Ub516 av Per Olof Håkansson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av forsknings- och utvecklingsverksamhet till stöd för kommunernas verksamhet i det besluts klimat som ramlagarna tillhandahåller.

1987/88:Ub526 av Karl Boo (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en professur i turism bör inrättas.

1987/88:Ub536 av Bruno Poromaa (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att avsätta medel för att Ragnar Lassinantti-professuren kan inrättas vid högskolan i Luleå.

1987/88:Ub565 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

9. att riksdagen till Forum för kvinnoforskning för budgetåret 1988/89 anslår 1 milj.kr. utöver vad regeringen har föreslagit.

1987/88:Ub579 av Karin Falkmer (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en helhetsbedömning av framtida utveckling av idrott, fysisk fostran och idrottsmedicin (delvis).

1987/88:Ub588 av Margaretha af Ugglas m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av en förstärkning av den

akademiska säkerhetspolitiska forskningen och hos regeringen begär förslag om hur detta skall åstadkommas.

UbU 1987/88:28

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:U406.

1987/88:Ub601 av Hans Lindblad m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen vid medelstilldelningen till den i budgetpropositionen upptagna tjänsten som professor i öststatsforskning vid Uppsala universitet beslutar ge tjänsten benämningen "S.A. Hedins professur i öststatsforskning".

1987/88:Ub618 av Bo Hammar m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen till jämställdhetsforskning för budgetåret 1988/89 anslår 1 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit, eller således 2 985 000 kr.

1987/88:Ub621 av Per-Ola Eriksson och Börje Hörnlund (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av den regionalpolitiska forskningen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inrätta en ny professur i regional ekonomi vid en mindre högskola i skogslänen.

1987/88:Ub624 av Björn Samuelson (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av projektmedel för ideologi-kritisk forskning ur könsperspektiv av undervisningsmaterial.

1987/88:Ub626 av Pär Granstedt m.fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

32. att riksdagen beslutar att under anslaget D 19 anvisa 308 372 000 kr. varav 2 985 000 för jämställdhetsforskning.

1987/88:Ub652 av Inger Hestvik m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att forsknings- och utvecklingsarbete vid skoladministrativa institutet vid högskolan Falun–Borlänge skall stödjas.

2. att riksdagen bemyndigar regeringen att träffa avtal med stiftelsen skoladministrativa institutet om forsknings- och utvecklingsarbete i skoladministration under en uppbyggnadsperiod av fem år.

1987/88:Ub661 av Anita Bråkenhielm och Gunnar Hökmark (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om på vilket sätt den akademiska forskningen i säkerhetspolitik organisatoriskt skall kunna få en starkare ställning.

1987/88:Ub671 av Börje Hörnlund och Karin Israelsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en professur i marknadsföring skall inrättas vid universitetet i Umeå.

1987/88:Ub691 av Ingela Mårtensson (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om idrottsforskning (delvis).

1987/88:Ub699 av Lars De Geer (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om inrättande av en professur i turism vid Uppsala universitet, med undervisningsskyldighet även vid högskolan i Falun–Borlänge och att tjänster finansieras på sätt som anförts i motionen.

1987/88:Ub732 av Ulla Orring och Rune Ångström (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om startandet av freds- och konfliktforskning i Umeå.

UbU 1987/88:28

1987/88:Ub816 av Birgitta Rydle m. fl. (m) vari— såvitt nu är i fråga —yrkas 36. att riksdagen beslutar att till D 19. Samhällsvetenskaplig fakultet tillföra anslaget 5 000 000 kr. från anslaget B 7. Forskning och centralt utvecklingsarbete inom skolväsendet.

Utskottet

I propositionen förordas att *tjänster som professor inrättas* i dels nationalekonomi, särskilt företagsbeskattning, den 1 juli 1988 vid universitetet i Stockholm, dels pedagogik, särskilt idrottspedagogik, den 1 januari 1989 vid universitetet i Umeå. Den förstnämnda tjänsten finansieras genom omfördelning av medel som hittills disponerats av skatteförvaltningen. Den andra tjänsten finansieras med medel som förs över från jordbruksdepartementets huvudtitel. Riksdagen gav vid föregående riksmöte regeringen ett bemyndigande att inrätta bl.a. en tjänst som professor i nationalekonomi, särskilt utvärderande arbetsmarknadsforskning, den 1 juli 1989. Till frågan om placering av tjänsten avsåg föredragande statsrådet att återkomma. Nu förordas i årets budgetproposition att tjänsten placeras vid institutet för social forskning vid universitetet i Stockholm.

Enligt motionerna 1987/88:Ub579 (m) och 1987/88:Ub691 (fp) bör beslut om den geografiska placeringen, av föreslagen tjänst som professor i idrottspedagogik anstå till dess ett bättre beslutsunderlag presenterats. Det behövs en helhetsbedömning av det totala behovet av högre tjänster inom det komplexa forskningsområde som idrottsforskningen utgör.

Utskottet har inte funnit anledning för riksdagen att skjuta upp inrättandet av tjänsten som professor i pedagogik, särskilt idrottspedagogik. Utskottet anser att idrottsforskningen i landet bör förstärkas genom inrättande av denna tjänst. Riksdagen bör därför med avslag på motionerna 1987/88:Ub579 och 1987/88:Ub691, båda delvis, bemyndiga regeringen att inrätta de i budgetpropositionen föreslagna tjänsterna.

Under anslaget finns en särskild anslagspost avseende resurser till *jämställdhetsforskning*. I budgetpropositionen räknas denna upp med 113 000 kr. till 1 985 000 kr.

Ytterligare 1 milj.kr. bör anvisas enligt motionerna 1987/88:Ub565 (fp) yrkande 9, 1987/88:Ub618 (vpk) och 1987/88:Ub626 (c) yrkande 32. Motionärerna anför att de arbetsenheter för kvinnoforskning som inrättats vid universiteten har stor betydelse både som kontaktnät för kvinnliga forskare och som institutioner för kunskapsutveckling. Det behövs mera resurser för att garantera att verksamheten där skall kunna utvecklas på avsett sätt.

Vid föregående riksmöte beslöt riksdagen om en förstärkning med 500 000 kr. av jämställdhetsforskningen. Tidigare har fem särskilda tjänster för jämställdhetsforskning inrättats av humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (prop. 1983/84:107, UbU 1983/84:28, rskr. 1983/84:401). Jämställdhetsforskning stöds även med medel anvisade under fakultetsan-

slag och med medel anvisade under arbetsmarknadsdepartementets huvudtitel. Utskottet kan inte tillstyrka att ytterligare medel utöver vad regeringen föreslagit anvisas nästa budgetår avseende anslagsposten Jämställdhetsforskning. Riksdagen bör därför avslå motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 9, 1987/88:Ub618 och 1987/88:Ub626 yrkande 32.

Regeringen föreslår att *anslaget* Samhällsvetenskapliga fakulteterna m. m. skall föras upp med 307 372 000 kr., vilket inkluderar en allmän förstärkning med 1 817 000 kr. och en förstärkning av studiefinansieringen inom forskarutbildningen med 2 573 000 kr. i enlighet med riksdagens beslut med anledning av proposition 1986/87:80 om forskning (UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282).

Enligt motion 1987/88:Ub816 (m) yrkande 36 bör 5 milj.kr. tillföras anslaget Samhällsvetenskapliga fakulteterna m. m. från anslaget Forskning och centralt utvecklingsarbete inom skolväsendet för stöd till forskning om ungdomsskola och vuxenutbildning.

Utskottet har i betänkandet UbU 1987/88:13 avstyrkt ett yrkande om att göra den i motion 1987/88:Ub816 föreslagna överföringen av medel. Riksdagen bör därför avslå yrkande 36 i motionen.

Utskottet har inget att erinra mot medelsberäkningen under anslaget och föreslår att riksdagen anvisar de av regeringen begärda medlen och avslår motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 9, 1987/88:Ub618 och 1987/88:Ub626 yrkande 32 i vad de avser ett ändrat anslagsbelopp.

Riksdagen bemyndigade vid föregående riksmöte regeringen att inrätta en tjänst som professor i öststatsforskning den 1 juli 1988 vid universitetet i Uppsala (prop. 1986/87:80, UbU 1986/87:26 s. 63 och 71, rskr. 1986/87:282). I motion 1987/88:Ub601 (fp) yrkas att denna professur skall få benämningen "*S.A. Hedins professur i öststatsforskning*". Motionären anför som skäl härför att S.A. Hedin i riksdagen tog initiativ till den första docenturen i slaviska språk vid svenska universitet och att han argumenterade för en ökad kunskap om det ryska imperiet.

Utskottet finner inte att det i motionen anförts tillräckliga skäl för att professuren i öststatsforskning skall få den föreslagna benämningen. Utskottet erinrar också om att professurer endast i undantagsfall ges benämningar av detta slag. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub601.

I motion 1987/88:Ub536 (s) yrkas att medel skall avsättas för inrättande den 1 juli 1989 av en tjänst som professor knuten till lärarutbildningen vid högskolan i Luleå. Tjänsten bör benämnas "*Ragnar Lassinanttis professur*".

Utskottet erinrar om att den gällande ansvarsfördelningen mellan universitetet och vissa större högskolor i vad gäller forskning innebär att högskolan i Luleå har fasta forskningsresurser inom det tekniska området. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1987/88:Ub536.

En tjänst som *professor i marknadsföring* bör enligt motion 1987/88:Ub671 (c) inrättas vid universitetet i Umeå i syfte att stödja kunskapsutvecklingen inom ämnesområdet i norra Sverige och därmed även utvecklingen av de mindre och medelstora företagen där.

I enlighet med förslag i proposition 1986/87:80 om forskning fick universitetet i Umeå en andra professur i företagsekonomi den 1 juli 1987. Med

hänvisning härtill och till att riksdagen – som utskottet påpekat under punkt 2 i detta betänkande (s. 15–16) – under pågående planeringsperiod inte bör ta ställning till förslag om sådana förstärkningar av forskningsorganisationen som kräver nya resurser föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub671.

I två motioner anförs att en *tjänst som professor i turism* bör finnas vid högskolan i Falun–Borlänge. Enligt motion 1987/88:Ub526 (c) yrkande 2 bör tjänsten inrättas vid denna högskola. I motion 1987/88:Ub699 (fp) yrkas att tjänsten skall inrättas vid universitetet i Uppsala och att innehavaren skall ha undervisningsskyldighet vid högskolan i Falun–Borlänge. Enligt denna motion skall tjänsten finansieras med medel som beräknats i proposition 1987/88:64 om regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland.

Riksdagen har slagit fast att fasta forskningsresurser skall finnas vid universitetet och vissa fackhögskolor. Därför bör någon tjänst som professor inte inrättas vid högskolan i Falun–Borlänge. De medel som beräknats i proposition 1987/88:64 för regionalpolitiska insatser i bl.a. Bergslagen är till stor del tidsbegränsade och i övrigt avsedda för andra ändamål än vad som föreslås i motion 1987/88:Ub699. Riksdagen har i enlighet med utskottets betänkande UbU 1987/88:9 godkänt regeringens förslag i proposition 1987/88:64 (rskr. 1987/88:211). Med hänvisning till vad som här anförts och till kommande samlade bedömningar och prioriteringar i samband med nästa forskningsproposition år 1990 – vilket utskottet berört närmare under punkt 2 i detta betänkande – föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub526 yrkande 2 och 1987/88:Ub699.

En tjänst som *professor i regional ekonomi* bör enligt motion 1987/88:Ub621 (c) inrättas vid en mindre högskola i skogslänen (yrkande 2). I motionen yrkas vidare att den regionalpolitiska forskningen bör inriktas mot forskning om en decentraliserad samhällsstruktur (yrkande 1).

Utskottet erinrar om att det vid universitetet i Umeå finns tjänster som professor i regionalekonomi, i kulturgeografi med samhällsplanering samt i offentlig förvaltning, särskilt regional politik och förvaltning. Då riksdagen, som nyss nämnts, samlat bör ta ställning till frågor om forskningsprioritering i samband med att en forskningsproposition framläggs och då endast universitetet och vissa fackhögskolor skall ha fasta forskningsresurser föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub621.

I motion 1987/88:Ub624 (vpk) begärs att projektmedel skall ställas till förfogande för ideologi-kritisk forskning ur könsperspektiv *beträffande undervisningsmaterial*.

Utskottet anser inte att riksdagen bör uttala sig om hur medlen som anvisats till jämställdhetsforskningen skall användas. Därför bör riksdagen avslå motion 1987/88:Ub624. I detta sammanhang vill utskottet erinra om att läromedelsnämnden vid statens institut för läromedel granskar vissa läromedel.

Den akademiska *säkerhetspolitiska forskningen* bör enligt motionerna 1987/88:Ub588 (m) och 1987/88:Ub661 (m) breddas och förstärkas. Motionärerna konstaterar att ingen professur är inriktad mot sådan forskning och att ingen

professor inom statsvetenskap eller fredsforskning ägnar sig enbart åt säkerhetspolitisk forskning. Sveriges alliansfria säkerhetspolitik ställer enligt motionärerna särskilda krav på att ställningstaganden kan göras utifrån forskningsmaterial som tagits fram inom landet.

Vid föregående riksmöte gavs utrikes- och försvarsutskotten tillfälle att yttra sig över ett motsvarande motionsyrkande (UU 1986/87:2 y och FöU 1986/87:3 y). Utrikesutskottet redovisade att grunder för självständiga säkerhetspolitiska ställningstaganden tas fram av försvarets forskningsantalt, försvarsdepartementet, utrikesdepartementet och utrikespolitiska institutet. Utrikesutskottet ansåg en förstärkning av området önskvärd men ansåg inte att inrättandet av en professur inom högskolan är det bästa sättet att tillgodose statsmakternas behov av målinriktad uppdragsforskning. Försvarsutskottet ansåg sig inte ha underlag för att förorda i vilken form den säkerhetspolitiska forskningen borde främjas. Med hänvisning till vad som anfördes vid riksmötet 1986/87 (UbU 1986/87:26) och till att riksdagen – som tidigare nämnts – i princip inte bör ta ställning i prioriteringsfrågor under pågående treårsperiod föreslår utbildningsutskottet att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub588 och 1987/88:Ub661.

I motion 1987/88:Ub732 (fp) återkommer ett yrkande om att universitetet i Umeå bör tillföras resurser för *freds- och konfliktforskning*.

Utskottet anförde vid föregående riksmöte (UbU 1986/87:26 s. 67) att om man skall kunna utveckla och behålla en kvalitativt högtstående forskning och en god forskningsmiljö bör resurserna för freds- och konfliktforskning inte spridas ytterligare. Med hänvisning till detta uttalande föreslår utskottet att riksdagen nu avslår motion 1987/88:Ub732.

Riksdagen bör enligt motion 1987/88:Ub516 (s) som sin mening ge regeringen till känna behovet av forskning och utveckling till stöd för *kommunernas verksamhet* i det beslutsklimat som ramlagarna tillhandahåller. Övergången till ramlagstiftning inom många områden ställer helt nya krav på kommunerna. De skulle kunna stödjas i sina nya uppgifter av en målinriktad forskning och utveckling som bl.a. resulterade i olika planeringsmodeller.

Utskottet erinrar om att riksdagen inte styr vilken forskning som skall genomföras vid universiteten annat än genom riktat stöd till större områden och genom inriktningen av tjänster som professor. Inte heller styr riksdagen hur forskningsråden skall fördela sina medel. Det ankommer således på universiteten och forskningsråden att uppmärksamma nya, intressanta områden t.ex. beträffande ramlagstiftningen. Målinriktad uppdragsforskning kan stödjas genom sektorsmedel som fördelas av sektorsmyndigheter. I sammanhanget kan nämnas att delegationen för forskning om den offentliga sektorn har till uppgift att kartlägga och informera om forskning samt sprida resultat från forskning till företroendevalda och tjänstemän. Den skall också stödja eftersatta forskningsområden. Delegationen förfogar under innevarande treåriga planeringsperiod över 10 milj.kr. som tillskjutits av staten, Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet (prop. 1986/87:80, FiU 1986/87:26, rskr. 1986/87:283). Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion 1987/88:Ub516.

I motion 1987/88:Ub652 (s) redovisas att högskolan i Falun-Borlänge inrättat ett skoladministrativt institut för utbildning och *forskning* i ämnet *skoladministration*. För institutets utveckling behövs ytterligare resurser. Därför bör enligt motionen regeringen bemyndigas att träffa ett avtal med Stiftelsen skoladministrativa institutet om en femårig uppbyggnad (yrkande 2). Vidare bör riksdagen uttala sig om utvecklingen av institutet (yrkande 1).

Vid föregående riksmöte konstaterade utskottet att skoladministration mer är att se som ett område än som en avgränsad disciplin och att möjligheter till skoladministrativ forskning synes kunna bedrivas inom ämnet pedagogik om en sådan prioritering görs inom ramarna för detta ämne. Utskottet anser att riksdagen inte bör göra något sådant uttalande om prioritering inom pedagogiken som begärs i motion 1987/88:Ub652 varför den avstyrks.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *inrättande av tjänster som professor*

att riksdagen med anledning av proposition 1987/88:100 och med avslag på motionerna 1987/88:Ub579 och 1987/88:Ub691, båda delvis, bemyndigar regeringen att inrätta *dels* en tjänst som professor i nationalekonomi, särskilt företagsbeskattning, den 1 juli 1988 vid universitetet i Stockholm, *dels* en tjänst som professor i pedagogik, särskilt idrottspedagogik, den 1 januari 1989 vid universitetet i Umeå,

2. beträffande *jämställdhetsforskning*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 9, 1987/88:Ub618 och 1987/88:Ub626 yrkande 32, samtliga delvis,

3. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:100 och med avslag på motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 9 delvis, 1987/88:Ub618 delvis, 1987/88:Ub626 yrkande 32 delvis och 1987/88:Ub816 yrkande 36 till *Samhällsvetenskapliga fakulteterna m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 307 372 000 kr.,

4. beträffande *benämningen av en tjänst som professor i öststatsforskning*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub601,

5. beträffande *inrättande av en tjänst som professor benämnd Ragnar Lassinanttis professur*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub536,

6. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i marknadsföring*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub671,

7. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i turism*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub526 yrkande 2 och 1987/88:Ub699,

8. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i regional ekonomi m.m.*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub621.

9. beträffande *viss forskning om undervisningsmaterial*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub624,
10. beträffande *säkerhetspolitisk forskning*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub588 och 1987/88:Ub661,
11. beträffande *freds- och konfliktforskning*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub732,
12. beträffande *forskning om kommunernas verksamhet*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub516,
13. beträffande *skoladministrativ forskning*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub652.

7. Medicinska fakulteterna

Regeringen har under punkt D 20 (s. 318–323) föreslagit

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som har förordats i propositionen,
2. att riksdagen bemyndigar regeringen att ändra ämnesinnehåll för tjänster som professor i enlighet med vad som har förordats i propositionen,
3. att riksdagen till Medicinska fakulteterna för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 609 477 000 kr.

Motionerna

1987/88:Ub508 av Lars-Erik Lövdén och Kurt Ove Johansson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dels professuren i öron-, näs- och halssjukdomar i Malmö, dels professuren i koagulationsforskning.

1987/88:Ub511 av Ove Karlsson m.fl. (s) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av forskning och utbildning i alternativ vård.

1987/88:Ub514 av Birgitta Hambræus (c) vari yrkas att riksdagen beslutar inrätta en personlig professur i byggnadsteknik för docenten Mats Wolgast vid den medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala.

1987/88:Ub523 av Ulla Tillander (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående nödvändigheten i bibehållandet av öronprofessuren vid Allmänna sjukhuset i Malmö.

1987/88:Ub528 av Paul Lestander m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av socialmedicinsk forskning,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om forskningsinsatser inom detta område,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av sådan forskning i Norrbotten.

1987/88:Ub565 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

23. att riksdagen beslutar att inrätta två professurer i omvårdnadsforskning.

1987/88:Ub569 av Hugo Hegeland (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att den ena av de i årets budgetproposition föreslagna professurerna i idrottsmedicin lokaliseras till Göteborg.

1987/88:Ub579 av Karin Falkmer (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en helhetsbedömning av framtida utveckling av idrott, fysisk fostran och idrottsmedicin (delvis).

1987/88:Ub586 av Gustav Persson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av en professur i reumatologi inom den medicinska fakulteten vid Uppsala universitet.

1987/88:Ub646 av Ingvar Eriksson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att professuren i öron-, näs- och halssjukdomar vid universitetet i Lund, som är förenad med en överläkartjänst vid Malmö allmänna sjukhus, bör kvarstå och att Lunds universitets övriga resurser inom specialiteten skall bibehållas intakt i enlighet med vad i motionen anförts.

1987/88:Ub659 av Maj-Lis Lööv m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om professur i internationell mödravård.

1987/88:Ub678 av Gullan Lindblad m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av långsiktiga forskningsprojekt med fasta tjänster för ansvariga forskare inom psykiatri och psykogeriatrici,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av professorer i neuropatologi med speciell inriktning på demenssjukdomarna, därvid främst Alzheimers sjukdom samt i neuropsykologi med inriktning på neurofysiologiska och psykologiska metoder för diagnostik och behandling av Alzheimers sjukdom och andra demenssjukdomar.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:So477.

1987/88:Ub691 av Ingela Mårtensson (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om idrottsforskning (delvis).

1987/88:Ub710 av Ulla Orring och Rune Ångström (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av en professur i lungmedicin vid Umeå universitet.

1987/88:Ub722 av Rune Ångström och Ulla Orring (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en omprioritering av forskningsresurser från sektorsforskningsorganen till alkoholforskningen i den norra högskoleregionen och behovet av en professur i ämnet vid Umeå universitet.

Regeringen begär riksdagens bemyndigande att att få *inrätta tjänster som professor* den 1 juli 1988, nämligen i thoraxkirurgi vid Karolinska institutet, i rättsmedicin vid universitetet i Linköping och i geriatrisk psykiatri vid universitetet i Lund, den 1 juli 1989 i idrottsmedicin dels vid universitetet i Linköping, dels vid universitetet i Umeå samt den 1 juli 1990 (eller vid den senare tidpunkt då professor Georg Klein går i pension) i tumörbiologi vid Karolinska institutet.

Tjänsterna i thoraxkirurgi och tumörbiologi förutsätts finansieras inom ramen för befintliga resurser, medan tjänsten i geriatrisk psykiatri ingick i de resursförstärkningar som föregående riksmöte beslutade om vid behandlingen av 1987 års forskningsproposition (prop. 1986/87:80, UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282). Tjänsten i rättsmedicin som kombineras med föreståndarskapet vid rättsläkarstationen finansieras genom överföring av medel från socialdepartementets anslag Statens rättsläkarstationer. Slutligen finansieras de två tjänsterna i idrottsmedicin genom överföring från jordbruksdepartementets huvudtitel.

I motion 1987/88:Ub569 (m) begärs att den ena av de föreslagna professurerna i idrottsmedicin lokaliseras till Göteborg. Motionären pekar på den kompetens såväl forsknings- och utbildningsmässigt som kliniskt som finns därstädes.

Utskottet har under punkt 1 (s. 8–10) i detta betänkande behandlat frågan om inrättande av ett centrum för idrottsforskning i Stockholm. I samband därmed behandlades två motioner, nämligen 1987/88:Ub579 (m) och 1987/88:Ub691 (fp), vari en helhetsbedömning av idrottens forskningsbehov efterlystes. Enligt motionärerna bör beslut om den geografiska placeringen av bl.a. de föreslagna tjänsterna i idrottsmedicin anstå till dess att bättre beslutsunderlag presenterats.

Utskottet anser att regeringens förslag att inrätta de två tjänsterna som professor i idrottsmedicin vid universiteten i Linköping och Umeå är väl avvägt. I övrigt vill utskottet hänvisa till vad utskottet anför i punkt 1 i detta betänkande. Riksdagen bör således avslå motionerna 1987/88:Ub569, 1987/88:Ub579 delvis och 1987/88:Ub691 delvis.

Utskottet tillstyrker med hänvisning till vad som anförts att regeringen får det begärda bemyndigandet att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i budgetpropositionen.

Regeringen begär vidare riksdagens bemyndigande att *ändra ämnesinnehållet för följande tjänster som professor:*

<i>Tidigare ämnesinnehåll</i>	<i>Enhet*</i>	<i>Ändrat ämnesinnehåll</i>
Pedriatisk neurologi	UU	Medicinsk immunologi
Medicinska njursjukdomar	UL	Bioinplantatforskning
Patologi	UL	Klinisk immunologi
Patologi, särskilt endokrin patologi	UL	Diabetesforskning
Öron-, näs- och halssjukdomar	UL	Koagulationsforskning

*UU = universitetet i Uppsala, UL = universitetet i Lund

Tre motioner tar upp frågan om den föreslagna omvandlingen av professuren i öron-, näs- och halssjukdomar vid Allmänna sjukhuset i Malmö till en professur i koagulationsforskning.

I motion 1987/88:Ub508 (s) påpekas att den forskning som bedrivs vid Malmökliniken är så speciell och unik att professuren bör återbesättas med samma ämnesbeskrivning. Forskningen är bl.a. inriktad på praktisk bullerforskning och andra arbetsmiljöfrågor, såsom andningsvägarnas försvarsmekanismer gentemot luftföroreningar. Motionärerna anser att ett återbesättande av professuren är en förutsättning för att det även i fortsättningen skall vara möjligt att upprätthålla kompetens inom hela specialiteten, såväl beträffande forskning som undervisning och klinisk verksamhet. Slutligen anser motionärerna att den föreslagna professuren i koagulationsforskning i stället bör inrättas med externa och kommunala medel, då denna professur inte är direkt kopplad till läkarutbildningen.

Liknande synpunkter framförs i motion 1987/88:Ub523 (c), vari också det stora värdet av tjänsten för läkarutbildningen framhålls. Motionären hävdar att Allmänna sjukhuset i Malmö skulle bli det enda undervisningssjukhus i Sverige som inte har någon professur i ett av de traditionellt kliniska ämnena. Öron-, näs- och halsområdet anses vara ett för blivande läkare viktigt kliniskt ämne med stor betydelse inte minst för primärvården.

I motion 1987/88:Ub646 (m) framförs i princip samma argument som i de nämnda motionerna. Dessutom påpekas att förslaget att omvandla professuren inte grundas på en enig uppfattning inom medicinska fakulteten vid universitetet i Lund. Bl.a. reserverade sig de studerandes företrädare mot beslutet.

Utskottet har erfarit att sjukvårdsstyrelsen i Malmö i skrivelse, daterad den 19 november 1987, till utbildningsdepartementet meddelat att man ställde sig bakom förslaget att dra in den ifrågavarande professuren. Sjukvårdsstyrelsen har också i samråd med universitetet beslutat verka för att högre forskartjänster inrättas inom bl.a. otologi, med inriktning på medicinska handikapp och yrkesskador.

Utskottet tillstyrker mot bakgrund av vad som anförts förslagen i budgetpropositionen om ändrad benämning av tjänster som professor. Riksdagen bör således avslå motionerna 1987/88:Ub508, 1987/88:Ub523 och 1987/88:Ub646.

För budgetåret 1988/89 beräknar föredragande statsrådet 1 565 000 kr. för fortsatt utbyggnad av hälsouniversitetet i Linköping, medel för utbildning i försöksdjursfrågor för forskare och djurskötare, 4 216 000 kr. som en allmän förstärkning av basresurserna och 1 353 000 kr. som en förstärkning av studiefinansieringen inom forskarutbildningen i enlighet med föregående riksmötes beslut med anledning av 1987 års proposition om forskning (prop. 1986/87:80, UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282). För studiefinansiering inom forskarutbildningen bör disponeras sammanlagt minst 49 671 000 kr. Medel avseende en tjänst vid institutionen för medicinsk och fysiologisk kemi vid universitetet i Göteborg föreslås överföras från medicinska forskningsrådet. Med pris- och löneomräkning samt vissa anslagstekniska förändringar föreslås *anslaget* föras upp med totalt 609 477 000 kr.

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar det begärda beloppet.

I sju motionsyrkanden väcks förslag om att inrätta tjänster som professor. Tre motionsyrkanden föreslår uttalanden om resursförstärkningar av annat slag. Utskottet vill inledningsvis erinra om vad utskottet påpekat under punkt 2 i detta betänkande (s. 15–16) att riksdagen under pågående planeringsperiod i princip inte bör ta ställning till förslag om förstärkningar av forskningsorganisationen.

I motion 1987/88:Ub514 (c) begärs att *en personlig tjänst som professor i byggnadsteknik inrättas* vid den medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala för docenten Mats Wolgast. Enligt motionären bör denne på heltid ges tillfälle att utnyttja den unika kombination av kunskaper inom medicin, byggnadsteknik, naturresursteori och ekonomi som han besitter. Genom hans forskningsprojekt skulle byggnadstekniken i Sverige kunna påverkas så att man i framtiden skulle kunna bygga "friska" hus i stället för de "sjuka" hus som i dag byggs.

Enligt vad utskottet erfarit innehar Mats Wolgast en tjänst som högskolelektor vid universitetet i Uppsala. Det är på lokal nivå som beslut fattas i vilken omfattning högskolelektorer skall bedriva eller medverka i forskning inom ramen för sin tjänst. I övrigt vill utskottet hänvisa till vad som nyss anförts om att riksdagen inte nu bör ta ställning till förslag om utökning av forskningsorganisationen. Motion 1987/88:Ub514 bör därför avslås av riksdagen.

I motion 1987/88:Ub565 (fp) yrkande 23 hävdas att det varit mycket svårt att få regeringen att avsätta fasta forskningsresurser för omvårdnadsforskningen. Motionärerna erinrar om att folkpartiet i samband med att riksdagen behandlade 1987 års forskningsproposition i sin motion framförde uppfattningen att det var anmärkningsvärt att omvårdnadsforskningen inte erhöll några fasta tjänster utan endast uppmuntrande ord om vikten av att de medicinska och samhällsvetenskapliga fakulteterna uppmärksammade omvårdnadsforskningen. Inte heller den nu aktuella budgetpropositionen innehåller några sådana förslag, trots att det funnits utrymmen för fyra professorer inom det nya forskningsfältet fysisk fostran och idrott. I motionen begärs att *två tjänster som professor i omvårdnadsforskning skall inrättas* och att regeringen skall återkomma med förslag om var de föreslagna tjänsterna skall placeras.

Utskottet vill erinra om de synpunkter beträffande sjukvårdshuvudmännens ansvar för att stödja omvårdnadsforskningen som framfördes vid föregående riksmötes behandling av 1987 års forskningsproposition (UbU 1986/87:26 s. 75, rskr. 1986/87:282). Med hänvisning härtill och till att utskottet inte nu bör ta ställning till förslag om förstärkningar av forskningsorganisationen föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub565 yrkande 23.

De reumatiska sjukdomarna tillhör de stora folksjukdomarna. I motion 1987/88:Ub586 (s) framhålls att samhällets resurser för att möta denna folksjukdom måste byggas ut. Enligt motionärerna måste i första hand ytterligare högkompetent forskning och utbildning tillföras området genom att *en tjänst som professor i reumatologi inrättas* vid universitetet i Uppsala.

Utskottet vill erinra om vad som tidigare anförts om att riksdagen inte nu bör ta ställning till förslag om förstärkningar av forskningsorganisationen, varför motion 1987/88:Ub586 avstyrks.

I motion 1987/88:Ub659 (s) pekas på att det i Sverige saknas sammanhållen sakkunskap om internationell mödrahälsovård. En förutsättning för ett växande svenskt engagemang på detta område är att en institution byggs upp för att stimulera forskning och kunskapsstillväxt på området. Motionärerna anser det angeläget att *en tjänst som professor i internationell mödrahälsovård inrättas* i syfte att möjliggöra en samlad svensk satsning på u-landsinriktad forskning och forskarutbildning. Denna tjänst bör knytas till en svensk klinisk institution för obstetrik och gynekologi. Motionärerna anger slutligen att olika finansieringsvägar kan diskuteras om inte tjänsten skulle kunna finansieras inom ramen för rubricerade anslag.

Utskottet vill peka på möjligheten för berörda högskoleenheter att inom ramen för de resurser som eventuellt kan erhållas från t.ex. SIDA och SAREC inrätta en extra tjänst som professor. Däremot anser inte utskottet, vilket tidigare framhållits, att riksdagen nu skall ta ställning till förslag om förstärkning av forskningsorganisationen, varför motion 1987/88:Ub659 avstyrks.

Enligt motion 1987/88:Ub678 (m) har Sverige en gammal tradition på demensforskningens område. Forskargrupper i Lund, Göteborg och Umeå anses ha gjort viktiga insatser. Motionärerna anser dock att resurser behövs för långsiktiga forskningsprojekt med *fasta tjänster för forskare inom psykiatri och psykogeriatrici* för att undvika att värdefull tid åtgår till att söka forskningsbidrag (yrkande 1). Enligt motionen skulle en satsning på forskning och vårdutveckling inom psykogeriatrici snabbt kunna ändra attityden till de äldres villkor och sjukdomar, däribland demenssjukdomarna. I motionen pekas på behovet av dels en tjänst som professor i neuropatologi med speciell inriktning på demenssjukdomar, dels en tjänst som professor i neuropsykologi med inriktning på neurofysiologiska och psykologiska metoder för diagnostik och behandling av demenssjukdomar vid universitetet i Lund. Liknande behov torde föreligga på andra universitetsorter (yrkande 2).

Utskottet vill erinra om att föregående riksmöte bemyndigade regeringen att inrätta en tjänst som professor i geriatrisk psykiatri vid universitetet i Lund den 1 juli 1988. Därtill kom en allmän förstärkning av basresurserna. Återigen vill utskottet hänvisa till den tidigare redovisade uppfattningen att riksdagen inte nu bör ta ställning till några förslag om förstärkningar av forskningsorganisationen. Riksdagen bör således avslå motion 1987/88:Ub678 i sin helhet.

I motion 1987/88:Ub710 (fp) påpekas att de lungmedicinska sjukdomarna, framför allt astma och de sjukdomar som har direkt samband med rökning, utgör mycket stora sjukvårdsproblem. Undervisningen för blivande läkare inom detta område måste därför prioriteras och vara av hög kvalitet. Det är därför viktigt att en professor leder och ansvarar för undervisningen. Enligt motionärerna bör *en tjänst som professor i lungmedicin inrättas* vid universitetet i Umeå med tanke på den aktiva forskning som där bedrivs inom

området. Finansieringen av tjänsten anses kunna ske genom att en de två ordinarie professurerna i ämnet flyttas till Umeå eller genom en ytterligare nedskärning av anslaget till UHÅ.

Utskottet vill erinra om vad som tidigare anförts om att riksdagen inte nu bör ta ställning till förslag om förstärkning av forskningsorganisationen. Riksdagen bör således avslå motion 1987/88:Ub710.

Alkoholforskningen anses i motion 1987/88:Ub722 (fp) vara ett eftersatt forskningsområde i Sverige. Den bristen är särskilt påtaglig i den norra högskoleregionen, där det inte finns någon professur i ämnet. Motionärerna framhåller dock att det vid universitetet i Umeå bedrivs en förhållandevis ambitiös forskning. Denna behöver dock breddas och fördjupas, varför ytterligare resurser krävs. I motionen begärs att *en tjänst som professor i alkoholforskning* vid universitetet i Umeå skall finansieras genom omprioritering av befintliga forskningsresurser från sektorsorganen.

Utskottet vill påpeka att det är möjligt för universitetet i Umeå att inrätta en extra tjänst som professor om motsvarande resurser kan erhållas från berörda sektorsorgan. När det gäller förändringar av forskningsorganisationen i övrigt vill utskottet hänvisa till utskottets uttalanden under punkt 2 i detta betänkande. Riksdagen bör således avslå motion 1987/88:Ub722.

I motion 1987/88:Ub511 (s) yrkande 2 begärs att *forskningen i alternativ vård*, som enligt motionen ofta ger mycket bra resultat vid t.ex. värden av reumatiker, bör intensifieras och utvecklas.

Utskottet föreslår med hänvisning till tidigare uttalanden om förstärkning av forskningsorganisationen att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub511 yrkande 2.

Enligt motion 1987/88:Ub528 (vpk) finns ett stort behov av *socialmedicinsk forskning* för att ge svar på olika i motionen angivna frågeställningar i syfte att öka möjligheterna att förbättra hälsotillståndet särskilt hos svaga grupper i samhället. Motionärerna begär att riksdagen dels skall uttala sig om behovet av socialmedicinsk forskning (yrkande 1), dels hos regeringen skall begära förslag om forskningsinsatser inom detta område (yrkande 2). Slutligen skall riksdagen uttala att det finns ett behov av sådan forskning i Norrbotten (yrkande 3).

Utskottet vill återigen hänvisa till tidigare uttalanden om förstärkning av forskningsorganisationen, varför utskottet avstyrker motion 1987/88:Ub528 i sin helhet.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *inrättande av tjänster som professor* att riksdagen med avslag på motionerna 1987/88:Ub569, 1987/88:Ub579 delvis och 1987/88:Ub691 delvis bemyndigar regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1987/88:100.
2. beträffande *ändrat ämnesinnehåll för tjänster som professor* att riksdagen med avslag på motionerna 1987/88:Ub508, 1987/

88:Ub523 och 1987/88:Ub646 bemyndigar regeringen att ändra ämnesinnehåll för tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1987/88:100,

3. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:100 till *Medicinska fakulteterna* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 609 477 000 kr.,

4. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i byggnadsteknik*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub514,

5. beträffande *inrättande av två tjänster som professor i omvårdnadsforskning*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub565 yrkande 23,

6. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i reumatologi*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub586,

7. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i internationell mödrahälsovård*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub659,

8. beträffande *fasta tjänster för forskare inom psykiatri och psykiatri m.m.*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub678,

9. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i lungmedicin*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub710,

10. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i alkoholforskning*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub722,

11. beträffande *forskning i alternativ vård*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub511 yrkande 2,

12. beträffande *socialmedicinsk forskning*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub528.

8. Odontologiska fakulteterna

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 21 (s. 323–324) och hemställer

att riksdagen till *Odontologiska fakulteterna* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 67 337 000 kr.

9. Farmaceutiska fakulteten

Regeringen har under punkt D 22 (s. 325) föreslagit att riksdagen till Farmaceutiska fakulteten för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 23 304 000 kr.

Motion

1987/88:Ub566 av Gustav Persson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av en professur i ämnet socialfarmaci inom den farmaceutiska fakulteten vid Uppsala universitet.

För budgetåret 1988/89 beräknar föredragande statsrådet 291 000 kr. som en allmän förstärkning av basresurserna och 93 000 kr. som en förstärkning av studiefinansieringen inom forskarutbildningen i enlighet med föregående riksmötes beslut med anledning av 1987 års proposition om forskning (prop. 1986/87:80, UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282). För studiefinansiering inom forskarutbildningen bör disponeras minst 5 157 000 kr. Med pris- och löneomräkning samt vissa anslagstekniska förändringar föreslås anslaget föras upp med totalt 23 304 000 kr.

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar det begärda beloppet.

Enligt motion 1987/88:Ub566 (s) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att en tjänst som professor i socialfarmaci bör inrättas vid den farmaceutiska fakulteten vid universitetet i Uppsala.

Utskottet tog ställning till ett liknande motionsyrkande vid föregående riksmöte vid behandlingen av 1987 års proposition om forskning (prop. 1986/87:80, UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282). Med hänvisning till vad utskottet då anförde (s. 77) och till att riksdagen – som utskottet påpekat under punkt 2 (s. 15–16) i detta betänkande – under pågående planeringsperiod inte bör ta ställning till förslag om förstärkningar av forskningsorganisationen föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub566.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:100 till *Farmaceutiska fakulteten* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 23 304 000 kr.,

2. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i socialfarmaci*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub566.

10. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna

Regeringen har under punkt D 23 (s. 325–327) föreslagit

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som professor i enlighet med vad som har förordats i propositionen,

2. att riksdagen till Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 587 762 000 kr.

Motionerna

1987/88:Ub585 av Per Arne Aglert (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sagts om stöd för drift av tung utrustning vid Gustaf Werners institut vid Uppsala universitet.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:Jo516.

1987/88:Ub591 av Ulla Orring och Rune Ångström (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om forskning inom ekologisk mikrobiologi och inrättar en professur vid Umeå universitet i Ekologisk mikrobiologi – särskilt marin mikrobiologi.

1987/88:Ub739 av Jan Hyttring och Marianne Andersson (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

UbU 1987/88:28

1. att riksdagen beslutar bevilja Gustaf Wernerinstitutet i Uppsala ett årligt anslag av 1 milj.kr. för drift.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:So506.

1987/88:Ub815 av Ulla Tillander m.fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om marin forskning i Skåne.

Utskottet

Regeringen begär riksdagens bemyndigande att få inrätta *en tjänst som professor* den 1 juli 1988 i miljö kemi, personlig för Christoffer Rappe, vid universitetet i Umeå. Kostnaderna för tjänsten bestrids inom ramen för de medel som står till universitetets disposition.

Utskottet tillstyrker att regeringen får det begärda bemyndigandet att inrätta en tjänst som professor i enlighet med vad som förordats i budgetpropositionen.

För budgetåret 1988/89 beräknar föredragande statsrådet 5 311 000 kr. som en allmän förstärkning av basresurserna och 3 439 000 kr. som en förstärkning av studiefinansieringen inom forskarutbildningen i enlighet med föregående riksmötes beslut med anledning av 1987 års proposition om forskning (prop. 1986/87:80, UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282). För studiefinansiering inom forskarutbildningen bör disponeras sammanlagt minst 96 912 000 kr. Med pris- och löneomräkning samt vissa anslagstekniska förändringar föreslås *anslaget* föras upp med totalt 587 762 000 kr.

Två motioner, nämligen 1987/88:Ub585 (fp) och 1987/88:Ub739 (c) yrkande 1, behandlar frågan om ytterligare *driftmedel till Gustaf Werners institut* i Uppsala. Bakgrunden till yrkandena är att universitetet fått 3 milj.kr. i donation av Crafoordska stiftelsen för inköp av tung utrustning. Emellertid saknas enligt motionärerna 1 milj.kr. till drift av utrustningen. I motion 1987/88:Ub585 begärs att universitetet inom ramen för sina anslag skall bereda utrymme för dessa driftskostnader. I motion 1987/88:Ub739 yrkande 1 hemställs att riksdagen skall anvisa dessa medel till institutet genom ett årligt anslag.

Utskottet vill erinra om att det s.k. The Svedberglaboratoriet genom föregående riksmötes behandling av 1987 års proposition om forskning erhållit ställning som nationellt tillgänglig forskningsanläggning med av regeringen fastställd instruktion. I regleringsbrev för budgetåret 1987/88 anges ett lägsta belopp för driftskostnader för laboratoriet om 12 milj.kr. Denna förstärkning om 5 milj.kr. i förhållande till tidigare år var det belopp som universitetet tillsammans med naturvetenskapliga forskningsrådet hade begärt. Enligt gällande bestämmelser skall universitet eller högskola som mottar donation av denna omfattning ha regeringens godkännande. I samband med ett sådant godkännande anger regeringen att man förutsätter att mottagandet inte kommer att medföra kostnader för statsverket. Utskottet finner således med hänvisning till vad som anförts inte anledning att anvisa ytterligare medel, varför motion 1987/88:Ub739 yrkande 1 delvis

avstyrks. Om universitetet i Uppsala finner det möjligt att avsätta de erforderliga medlen inom ramen för anvisade resurser har utskottet naturligtvis inget att invända. Då det emellertid inte ankommer på riksdagen att uttala sig om hur universitetet skall disponera sina medel avstyrker utskottet motion 1987/88:Ub585.

Utskottet föreslår med hänvisning till vad som nyss anförts att riksdagen med avslag på motion 1987/88:Ub739 yrkande 1 delvis anvisar det i budgetpropositionen begärda anslagsbeloppet. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att riksdagen i samband med behandlingen av anslag till investeringar m.m. (UbU 1987/88:30 s. 6, rskr. 1987/88:162) avslög motion 1987/88:Ub660, vari bl.a. yrkades att regeringen i nästa budgetproposition skulle föreslå en ökning av fakultetsanslaget med 3,5 milj.kr. till bioteknisk forskning vid universitetet i Lund.

I motion 1987/88:Ub591 (fp) begärs att regeringen bör överväga möjligheten att *inrätta en professur i ekologisk mikrobiologi, särskilt marin mikrobiologi*, vid universitetet i Umeå ett kommande budgetår. Motionärerna anser att professuren skulle kunna finansieras antingen genom flyttning av befintlig professur eller genom en ytterligare minskning av anslaget till universitets- och högskoleämbetet (UHÄ).

Utskottet har under punkt 2 i detta betänkande (s. 15–16) påpekat att riksdagen under pågående planeringsperiod inte bör ta ställning till förslag om förstärkningar av forskningsorganisationen. Det finns således ingen anledning för riksdagen att göra något uttalande av det slag som motionärerna begär. Riksdagen bör därför avslå motion 1987/88:Ub591.

I motion 1987/88:Ub815 (c) yrkande 6 begärs att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att ett tvärvetenskapligt centrum för havsforskning bör förläggas till universitetet i Lund. Motionärerna pekar på att baslaboratorier för marin forskning finns i Göteborg, Stockholm och Umeå. De marina problemen i Skåne motiverar att resurser satsas på *marin forskning* också i Skåne.

Förslaget att bygga upp ytterligare ett havsforskningslaboratorium överensstämmer inte med vad som anfördes i 1987 års proposition om forskning. I denna proposition angavs (prop. 1986/87:80, bil. 6, s. 100) att universiteten i Stockholm, Göteborg och Umeå skulle bli centra för marin naturvetenskaplig forskning. Baslaboratorier skall inrättas vid Askö, Kristineberg och Norrbysskär. Utskottet vill erinra om att ett liknande motionsyrkande att lokalisera ett baslaboratorium till Karlskrona avslögs av riksdagen i samband med behandlingen av forskningspropositionen (UbU 1986/87:26 s. 82–83, rskr. 1986/87:282). Utskottet finner ingen anledning att frångå den tidigare bedömningen om värdet av resurskoncentration, varför riksdagen bör avslå motion 1987/88:Ub815 yrkande 6.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *inrättande av en tjänst som professor* att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1987/88:100,

2. beträffande *driftmedel till Gustaf Werners institut*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub585 och 1987/88:Ub739 yrkande 1 delvis,
3. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:100 och med avslag på motion 1987/88:Ub739 yrkande 1 delvis till *Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 587 762 000 kr.,
4. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i ekologisk mikrobiologi, särskilt marin mikrobiologi*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub591,
5. beträffande *marin forskning i Skåne*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub815 yrkande 6.

11. Tekniska fakulteterna

Regeringen har under punkt D 24 (s. 327–329) föreslagit att riksdagen till Tekniska fakulteterna för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 582 846 000 kr.

Motionerna

1987/88:Ub518 av Bo Forslund m.fl. (s) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett kraftfullt stödprogram för att forcera blekeritek-nisk forskning och utveckling med anknytning till Sundsvall som skogsindu-stricentrum och blekeritek-niskt kompetenscentrum.

1987/88:Ub679 av Jan Sandberg (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av en professur inom området motorkultur.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:T431.

1987/88:Ub815 av Ulla Tillander m.fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om datateknikutbildning i Lund.

Utskottet

För budgetåret 1988/89 beräknar föredragande statsrådet 5 085 000 kr. som en allmän förstärkning av basresurserna och 3 239 000 kr. som en förstärkning av studiefinansieringen inom forskarutbildningen i enlighet med föregående riksmötes beslut med anledning av 1987 års proposition om forskning (prop. 1986/87:80, UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282). För studiefinansiering inom forskarutbildningen bör disponeras sammanlagt minst 89 519 000 kr. Med pris- och löneomräkning samt vissa anslagstekniska förändringar föreslås *anslaget* föras upp med totalt 582 846 000 kr.

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar det begärda beloppet.

I motion 1987/88:Ub679 (m) begärs att riksdagen som sin mening bör ge regeringen till känna att *en professur i motorkultur* bör inrättas. Motionären

anser att kunskapen om motorkulturens värde är mycket liten hos svenska politiker, myndigheter och institutioner. Professuren skulle antingen inrättas vid teknisk eller samhällsvetenskaplig fakultet.

Utskottet har under punkt 2 i detta betänkande (s. 15–16) påpekat att riksdagen under pågående planeringsperiod inte bör ta ställning till förslag om förstärkningar av forskningsorganisationen. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub679.

I motion 1987/88:Ub815 (c) yrkande 7 påpekas att endast en tjänst som professor finns inom datateknikområdet vid universitetet i Lund trots att datatekniklinjen har ett årligt intag av 90 studerande. Motionärerna hänvisar till tekniska fakultetens bedömning att behovet av *forskningsöverbyggnad* är stort *för den datatekniska utbildningen vid universitetet i Lund*.

Utskottet vill återigen hänvisa till vad som tidigare anförts om att riksdagen under pågående planeringsperiod inte bör ta ställning till förslag om utökningar av forskningsorganisationen. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub815 yrkande 7.

I motion 1987/88:Ub518 (s) yrkande 1 framförs förslag om *stöd till blekeriteknisk forskning* och utveckling inom cellulosaindustrin med syfte att minska utsläppen av klorerade organiska ämnen. Motionärerna pekar på att det i Sundsvallsregionen hos Svenska Cellulosa AB (SCA) och dess dotterbolag Sunds Defibrator AB bedrivs en kvalificerad verksamhet på området. Staten bör kraftfullt stödja denna verksamhet genom bidrag till forskning och teknikutveckling samt eventuellt också genom statsgarantier, anförts det.

Frågan om cellulosaindustrins utsläpp av klor har nyligen behandlats i proposition 1987/88:85 om miljöpolitiken inför 1990-talet. I propositionen (s. 151–154) aviseras väsentligt skärpta miljökrav. Som mål på längre sikt anges att utsläppen i stort sett skall elimineras. I propositionen anförts att det har redovisats lovande försök med metoder för begränsning av blekeriutsläppen. Det betecknas som mycket angeläget att en utveckling av sådan teknik kommer till stånd. I sammanhanget hänvisas till att regeringen hösten 1987 har släppt investeringsfonderna fria i hela landet för miljöinvesteringar – inkl. forskning och utveckling – som syftar till att begränsa störningar i den yttre miljön.

Staten har sedan länge genom styrelsen för teknisk utveckling (STU) lämnat ett betydande stöd till massa- och pappersforskning, främst inom ramen för ett program för s.k. kollektiv forskning vid Skogsindustrins tekniska forskningsinstitut (STFI). Enligt gällande avtal skall insatserna under treårsperioden 1987/88–1989/90 uppgå till 210 milj.kr., varav staten skall svara för 40 %. Av pågående forskningsprojekt inom programmet berör ca 90 % av projekten på olika sätt utsläpp av klorerat organiskt material från blekerierna. Också vid sidan av kollektivforskningsprogrammet görs det omfattande insatser på detta område av STFI och enskilda branschföretag, främst SCA och Mo och Domsjö AB.

Enligt vad utskottet har erfarit har regionala intressenter nyligen hos regeringen väckt frågan om särskilt stöd till blekeriteknisk forskning och utveckling i Sundsvallsområdet i enlighet med vad som föreslås i motionen.

Det ankommer således i första hand på regeringen att pröva om ett sådant stöd är motiverat med hänsyn bl.a. till det mål för begränsning av massindustrins klorutsläpp som har satts i den miljöpolitiska propositionen. Något initiativ av riksdagen i frågan är följaktligen inte påkallat. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet motion 1987/88:Ub518 yrkande 1.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:100 till *Tekniska fakulteterna* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 582 846 000 kr.,
2. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i motorkultur*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub679,
3. beträffande *forskningsöverbyggnad för datateknikutbildning vid universitetet i Lund*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub815 yrkande 7,
4. beträffande *stödprogram för blekeriteknisk forskning*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub518 yrkande 1.

12. Temaorienterad forskning

Regeringen har under punkt D 25 (s. 329–330) föreslagit att riksdagen till Temaorienterad forskning för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 24 940 000 kr.

Motion

1987/88:Ub657 av Christer Nilsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av resurser till forskning på tema V i Linköping.

Utskottet

Den temaorienterade forskningen vid universitetet i Linköping omfattar fem teman, nämligen Kommunikation, Vatten, Hälso- och sjukvården i samhället, Teknik och social förändring samt Barn.

Anslaget föreslås i budgetpropositionen ökas med 2 392 000 kr. till 24 940 000 kr., vilket innefattar förstärkningar i enlighet med riksdagens beslut vid föregående riksmöte med anledning av proposition 1986/87:80 om forskning (UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282).

Utskottet tillstyrker att riksdagen anvisar de av regeringen begärda medlen.

När riksdagen vid föregående riksmöte fattade beslut om utbyggnadstakten för temaforskningen under treårsperioden 1987/88 – 1989/90 förutsatte utskottet att behoven av fortsatt utbyggnad noga prövas i förberedelsearbetet inför nästa planeringsperiod och att UHÄ utarbetar en ny plan för denna period.

I motion 1987/88:Ub657 (s) yrkas att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att dricksvattenforskningen behöver förstärkas och att detta kan ske genom att tema Vatten i Linköping får utökade resurser.

Utskottet anser att riksdagen inte nu – under pågående treårsperiod – bör uttala sig om enskildheter i kommande förslag om den fortsatta utbyggnaden av den temaorienterade forskningen i Linköping. Med hänvisning härtill och till vad utskottet anförde vid föregående riksmöte föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub657.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:100 till *Temaorienterad forskning* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 24 940 000 kr.,
2. beträffande *resurser till tema Vatten*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub657.

13. Kungl. biblioteket

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 26 (s. 330–331) och hemställer

att riksdagen till *Kungl. biblioteket* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 55 917 000 kr.

14. Samordning m.m. inom biblioteksområdet

Regeringen har under punkt D 27 (s. 331–332) föreslagit att riksdagen till Samordning m.m. inom biblioteksområdet för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 9 964 000 kr.

Motionerna

1987/88:612 av Rune Rydén m.fl. (m, fp, c, vpk) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen beslutar att anslaget Samordning m.m. inom biblioteksområdet skall disponeras av KB (delvis).

1987/88:Ub670 av Britta Bjelle (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om permanent finansiering av Inforsk genom att anslag överförs till Umeå universitet enligt det förslag som framlagts i SOU 1987:60.

1987/88:Ub811 av Margitta Edgren m.fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

5. att riksdagen hos regeringen begär att universitetsbibliotekets i Lund roll av nationalbibliotek kompenseras ekonomiskt genom en omfördelning av resurser i samband med att DFI läggs ner.

Under ett nytt reservationsanslag benämnt Samordning m.m. inom biblioteksområdet föreslås riksdagen anvisa 9 964 000 kr. för forskning inom biblioteksområdet, bidrag till ansvarsbibliotek samt samordning av verksamheten inom forskningsbiblioteken m.m. Av medlen skall minst 5 milj.kr. avse forskning och 1,6 milj.kr. bidrag till ansvarsbibliotek. Föredragande statsrådet anmäler att utöver dessa medel under förevarande anslag kommer 2 milj.kr. att beräknas för forskning under anslaget Styrelsen för teknisk utveckling på industridepartementets huvudtitel.

Utskottet tillstyrker det föreslagna anslagsbeloppet under förevarande anslag och den förordade fördelningen av medel på olika ändamål under anslaget.

Utskottet har i det föregående under punkt 1 i detta betänkande (s. 6) inte haft något att erinra mot vad som anförts i propositionen om att forskningsrådsnämnden (FRN) får ansvaret för att fördela medlen till forskning. FRN bör därför, till skillnad från vad som föreslås i motion 1987/88:Ub612 (m), disponera dessa medel.

Utskottet har under punkt 1 i det föregående med anledning av motion 1987/88:Ub612 föreslagit riksdagen att som sin mening ge regeringen till känna att ansvaret för samordning av verksamheten inom forskningsbiblioteken m.m. och för systemet med ansvarsbibliotek skall ligga på Kungl. biblioteket (KB) efter det att delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning (DFI) upphör den 30 juni 1988. Medlen för denna verksamhet bör disponeras av KB i enlighet med vad som förordas i motion 1987/88:Ub612 yrkande 2 delvis.

I motion 1987/88:Ub670 (fp) hemställs att den biblioteksforskning som bedrivs inom projektet Inforsk vid universitetet i Umeå skall permanentas och att medel skall överföras till universitetet från anslaget till forskningsprojekt.

Utskottet har i det föregående inte haft något att erinra mot att forskningsprojektmedlen disponeras av FRN eller mot att FRN får i uppdrag att utreda det långsiktiga stödet till biblioteksforskningen. Utskottet anser att FRN:s utredning bör avvaktas innan ställning tas till frågan om projektmedel skall tillföras universitet och högskolor permanent. Under utredningstiden får medel för olika forskningsprojekt sökas hos FRN. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1987/88:Ub670.

Enligt motion 1987/88:Ub811 (fp) yrkande 5 bör riksdagen hos regeringen begära att medel tilldelas universitetsbiblioteket i Lund i samband med att DFI läggs ned. Medlen bör användas för kostnader som biblioteket har för uppgiften att bevara reservexemplaren till nationalexemplaren av tryckta skrifter.

Vid föregående riksmöte (UbU 1986/87:26 s. 95) avstyrkte utskottet ett motsvarande motionsyrkande med hänvisning till att dessa uppgifter borde klaras inom ramen för befintliga resurser i enlighet med vad som anfördes vid riksmötet 1977/78 i frågan. Utskottet avstyrker motion 1987/88:Ub811 yrkande 5.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av proposition 1987/88:100 och motion 1987/88:Ub612 yrkande 2 delvis samt med avslag på motionerna 1987/88:Ub670 och 1987/88:Ub811 yrkande 5 till *Samordning m.m. inom biblioteksområdet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 9 964 000 kr.

15. Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål

Regeringen har under punkt D 28 (s. 332–333) föreslagit att riksdagen till Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 28 798 000 kr.

Motionerna

1987/88:Ub565 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

8. att riksdagen under anslaget D 28. Vissa särskilda forskningsändamål anslår 5 milj.kr. utöver vad regeringen har föreslagit som förstärkning av de vetenskapliga biblioteken.

1987/88:Ub626 av Pär Granstedt m.fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

33. att riksdagen beslutar att till anslaget D 28. Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål, anvisa 75 798 000 kr., varav 47 milj.kr. för högskolelektors m.fl. forskning.

34. att riksdagen beslutar bemyndiga regeringen att omfördela 37 milj.kr. från fakultetsanslagen till anslaget D 28.

Utskottet

Under detta anslag anvisas innevarande budgetår medel till vissa biblioteksresurser, verksamhet med kontaktforskare, högskolans kontaktorganisation och internationalisering.

Anslaget föreslås i budgetpropositionen räknas upp med 1 871 000 kr. till 28 798 000 kr. Av ökningen avser 1 milj.kr. en förstärkning av högskolans kontaktorganisation i enlighet med beslut vid föregående riksmöte.

I samband med behandlingen av forskningspropositionen vid riksmötet 1987/88 godkände riksdagen en förstärkning av *biblioteksresurserna* inom högskolan med sammanlagt 3 666 000 kr. (prop. 1987/88:80, UbU 1987/88:26 s. 96–97, rskr. 1987/88:282). Enligt föredragande statsrådet borde en ytterligare förstärkning av biblioteksresurserna kunna göras under de två följande åren inom ramen för de basresursförstärkingar som förordades för dessa år.

I motion 1987/88:565 (fp) yrkande 8 yrkas att riksdagen skall anvisa 5 milj.kr. utöver vad regeringen beräknat för budgetåret 1988/89 som en förstärkning av de vetenskapliga biblioteken. Motionärerna påpekar att kostnadsutvecklingen för vetenskaplig litteratur under en följd av år har varit snabbare än anslagsökningarna.

Utskottet kan inte tillstyrka att ytterligare medel anvisas utöver de förstärkningar för treårsperioden som riksdagen beslöt om vid föregående riksmöte. Utskottet avstyrker därför motion 1987/88:Ub565 yrkande 8.

Under detta anslag anvisades t.o.m. budgetåret 1986/87 medel till finansiering av *högskolelektorsers m.fl. forskning*. Vid föregående riksmöte beslöt riksdagen att dessa medel fr.o.m. innevarande budgetår skall anvisas under resp. fakultetsanslag (prop. 1986/87:80, UbU 1986/87:26 s. 96–97, rskr. 1986/87:282).

Enligt motion 1987/88:Ub626 (c) bör riksdagen ändra beslutet om att anvisa medel till högskolelektorsers m.fl. forskning under fakultetsanslagen. Medlen bör som tidigare anvisas samlat under förevarande anslag. Anslaget bör för ändamålet ökas med 47 milj.kr. (yrkande 33). Samtidigt bör regeringen bemyndigas att inte betala ut sammanlagt 37 milj.kr. under fakultetsanslagen (yrkande 34).

Enligt utskottets mening bör inte en återgång ske till den ordning som innebar att medel till de mindre och medelstora högskolornas lärares forskning anvisades under ett särskilt anslag. Genom att dessa lärare numera tilldelas medel från samma resurs som forskarna vid universiteten och högskolorna med fasta forskningsresurser markeras att alla högskoleenheter är en del av samma högskolesystem. Fakultetsnämnderna har enligt högskolelagen ett ansvar även för högskolelärarna vid de mindre högskolorna. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1987/88:Ub626 yrkandena 33 och 34.

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar medel under anslaget i enlighet med regeringens förslag.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:100 och med avslag på motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 8 och 1987/88:Ub626 yrkandena 33 och 34 till *Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 28 798 000 kr.

Stockholm den 28 april 1988

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Pär Granstedt (c), Lars Svensson (s), Ingvar Johnsson (s), Göran Allmér (m), Barbro Nilsson (s), Margareta Hemmingsson (s), Lars Leijonborg (fp), Birger Hagård (m), Marita Bengtsson (s), Kerstin Keen (fp), Rinaldo Karlsson (s), Rune Rydén (m), Marianne Andersson (c) och Bo Hammar (vpk).

1. Samordning m.m. inom biblioteksområdet (punkt 1, mom. 1)

Lars Gustafsson, Lars Svensson, Ingvar Johnsson, Barbro Nilsson, Margareta Hemmingsson, Marita Bengtsson och Rinaldo Karlsson (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

De vetenskapliga biblioteken är en väsentlig resurs för högre utbildning och forskning oavsett om de finns inom högskoleorganisationen eller utanför denna. För att biblioteksresurserna skall kunna utnyttjas på bästa sätt måste planeringen för biblioteken kunna samordnas med planeringen för utbildning och forskning. De olika bibliotekens ansvarsområden bör harmoniera med profileringen av verksamheten inom högskolan. Då UHÄ har överblicken över verksamheten inom högskolan bör UHÄ – givetvis i samråd med övriga berörda myndigheter på området – också svara för utvecklingen av systemet med ansvarsbibliotek.

Utskottet anser vidare att ansvaret för de i budgetpropositionen berörda samordnings- och utvecklingsverksamheterna skall fördelas på UHÄ och KB i enlighet med propositionen, varför dessa myndigheter var för sig skall disponera medel för sitt ansvarsområde. Utskottet har erfarit att UHÄ och KB i samråd inkommit till utbildningsdepartementet med ett förslag till hur medlen för samordning, planering och ansvarsbibliotek skall fördelas dem emellan. I detta sammanhang har UHÄ och KB också utvecklat synpunkter på den egna myndighetens roll i den framtida samordningen inom forskningsbiblioteksområdet. Utskottet förutsätter självfallet att ett nära samarbete sker fortsättningsvis mellan KB, UHÄ och FRN, då de tre myndigheternas samlade kunskaper och överblick inom sina resp. verksamhetsområden behövs för en gynnsam utveckling av samordning m.m. mellan forskningsbiblioteken och av biblioteksforskningen.

Utskottet avstyrker med det anförda motion 1987/88:Ub612 yrkande 1 och yrkande 2 delvis.

dels att moment 1 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *samordning m.m. på biblioteksområdet*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub612 yrkande 1 och yrkande 2 delvis.

2. Riktlinjer för idrottsforskningens organisation (punkt 1, mom. 2 och 3)

Pär Granstedt och Marianne Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet konstaterar" och på s. 10 slutar med "1987/88:Ub691 delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att riksdagen nu bör besluta att en arbetsenhet för fysisk forskning skall etableras i Falun, knuten till den befintliga högskolan i

Falun–Borlänge. De tre tidigare vid KI inrättade professurerna i fysiologi och den nu vid universitetet i Stockholm föreslagna professuren i historia, särskilt idrottshistoria, bör placeras vid denna högskoleenhet tillsammans med erforderliga resurser för forskning. I fråga om den senare professurens inriktning bör dock ytterligare överväganden ske. Riksdagen bör uppdraga åt regeringen att i samband med tilläggsbudget presentera organisationsförslag och anslagsbehov med inriktning på att verksamheten i sin helhet skall kunna påbörjas den 1 juli 1989 med ett uppbyggnadsskede från den 1 januari samma år.

dels att momenten 2 och 3 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *riktlinjer för idrottsforskningens organisation*

att riksdagen med anledning av motionerna 1987/88:Ub564 yrkandena 1, 2 och 3, 1987/88:Ub626 yrkandena 30 och 31, 1987/88:Ub645 yrkandena 1 och 3, 1987/88:Ub658 yrkandena 1 och 3 och 1987/88:Ub673 yrkandena 1 och 3 och med avslag på proposition 1987/88:100 och motionerna 1987/88:Ub579 delvis, 1987/88:Ub641 och 1987/88:Ub691 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i historia, särskilt idrottshistoria, vid humanistiska fakulteten vid universitetet i Stockholm*

att riksdagen med avslag på proposition 1987/88:100 och motionerna 1987/88:Ub579 och 1987/88:Ub691, båda delvis, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Viss högskoleutbildning i idrott m. m. (punkt 1, mom. 4)

Pär Granstedt (c), Marianne Andersson (c) och Bo Hammar (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Av budgetpropositionen" och på s. 11 slutar med "1987/88:Ub673 yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet har uppfattningen att det är angeläget att det snarast tillskapas en utbildning på idrottens område, som kan avslutas med en högskoleexamen i idrott. Utbildningen bör vara så utformad att den kan utgöra grund för bl.a. forskarutbildning i ämnet idrott. Vad utskottet här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 4 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *viss högskoleutbildning i idrott m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1987/88:Ub564 yrkande 4, 1987/88:Ub579 delvis, 1987/88:Ub626 yrkande 29, 1987/88:Ub645 yrkande 2, 1987/88:Ub658 yrkande 2 och 1987/88:Ub673 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Rutiner vid återbesättande av tjänst som professor (punkt 1, mom. 9) UbU 1987/88:28

Göran Allmér (m), Lars Leijonborg (fp), Birger Hagård (m), Kerstin Keen (fp) och Rune Rydén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet förutsätter" och slutar med "1987/88:Ub593" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser – med hänvisning till den motivering som anges i motion 1987/88:Ub593 – att regeringen snarast möjligt bör återgå till tidigare ordning för återbesättande av tjänst som professor. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 9 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *rutiner vid återbesättande av tjänst som professor* att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub593 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Doktorsexamen som behörighetsvillkor för vissa statliga tjänster (punkt 1, mom. 10)

Pär Granstedt (c), Göran Allmér (m), Lars Leijonborg (fp), Birger Hagård (m), Kerstin Keen (fp), Rune Rydén (m) och Marianne Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet anser" och på s. 13 slutar med "1987/88:Ub594 yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Det var främst under 1970-talet som man upphävde tidigare krav på vetenskaplig kompetens hos innehavare av högre tjänster vid Kungl. biblioteket, universitetsbiblioteken, riksarkivet, landsarkiven, krigsarkivet, dialekt- och ortnamnsarkiven, riksantikvarieämbetet och statens historiska museer, nationalmuseum m.fl. institutioner (jfr SOU 1981:30 s. 26–27).

Insikten om de negativa effekterna av att ta bort alla behörighetskrav har nu ökat. Allt fler människor har förståelse för att det är bättre att ha behörighetsvillkor och någon gång på särskilda skäl ge dispens från dem än att inte ha några behörighetsvillkor alls.

Enligt utskottets mening har uppställandet av doktorsexamen som behörighetsvillkor för vissa tjänster betydelse för rekryteringen av unga forskare. Forskarutbildningen styrs av möjligheterna till sysselsättning efter fullgjord utbildning.

Regeringen bör mot denna bakgrund uppdra åt berörda myndigheter att göra en inventering av för vilka tjänster doktorsexamen bör vara ett behörighetsvillkor. Sådant behörighetskrav bör fastställas i de fall myndigheten anser att det finns skäl att göra det. Vad utskottet anfört om uppställande av doktorsexamen som behörighetsvillkor för vissa tjänster bör riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 27 och 1987/88:Ub594 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 10 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *doktorsexamen som behörighetsvillkor för vissa statliga tjänster*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 27 och 1987/88:Ub594 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Förslag om ett nytt anslag till åtgärder för rekrytering av lärare och forskare (punkt 1, mom. 13)

Lars Leijonborg och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Utskottet avstyrker" och slutar med "som marknadslönstillägg" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att riksdagen i enlighet med vad som har anförts i motion 1987/88:Ub565 bör föra upp ett nytt anslag på riksstaten, benämnt Åtgärder för rekrytering av lärare och forskare inom högskolan. Under detta bör anvisas 5 000 000 kr. för nästa budgetår. Anslaget bör vara ett reservationsanslag.

dels att moment 13 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *förslag om ett nytt anslag Åtgärder för rekrytering av lärare och forskare*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub565 yrkande 12 till *Åtgärder för rekrytering av lärare och forskare inom högskolan* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

7. Jämställdhetsforskning (punkt 6, mom. 2)

Pär Granstedt (c), Lars Leijonborg (fp), Kerstin Keen (fp), Marianne Andersson (c) och Bo Hammar (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Vid föregående" och på s. 23 slutar med "yrkande 32" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att jämställdhetsforskningen är av sådan betydelse både för kunskapsutvecklingen och för de kvinnliga forskarna att den måste få utvecklas snabbare än vad regeringens förslag medger. Därför bör riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 9, 1987/88:Ub618 och 1987/88:Ub626 yrkande 32 vid medelsanvisningen anvisa ytterligare 1 milj.kr.

dels att moment 2 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *jämställdhetsforskning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 9, 1987/88:Ub618 och 1987/88:Ub626 yrkande 32, samtliga delvis, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Anslagsbeloppet under Samhällsvetenskapliga fakulteterna m. m. (punkt 6, mom. 3)

UbU 1987/88:28

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Pär Granstedt (c), Lars Leijonborg (fp), Kerstin Keen (fp), Marianne Andersson (c) och Bo Hammar (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Utskottet har inget" och slutar med "ändrat anslagsbelopp" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående uttalat sig för en ökning av resurserna till jämställdhetsforskningen (reservation 7). Riksdagen bör i enlighet härmed och med bifall till motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 9, 1987/88:Ub618 och 1987/88:Ub626 yrkande 32, samtliga delvis, anvisa 1 milj.kr. utöver vad regeringen föreslagit till jämställdhetsforskningen. Anslaget bör föras upp med 308 372 000 kr.

dels att moment 3 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 9, 1987/88:Ub618 och 1987/88:Ub626 yrkande 32, samtliga delvis, med anledning av proposition 1987/88:100 samt med avslag på motion 1987/88:Ub816 yrkande 36 till *Samhällsvetenskapliga fakulteterna m. m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 308 372 000 kr.,

9. Anslagsbeloppet under Samhällsvetenskapliga fakulteterna m. m. (punkt 6, mom. 3)

Göran Allmér, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Utskottet har i" och slutar med "ändrat anslagsbelopp" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att forskning om ungdomsskola och vuxenutbildning gynnas av en ökning av forskningsresurserna under förevarande anslag. Ytterligare 5 milj.kr. bör därför anvisas under anslaget Samhällsvetenskapliga fakulteterna m. m. för detta ändamål.

dels att moment 3 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med anledning av proposition 1987/88:100 och motion 1987/88:Ub816 yrkande 36 samt med avslag på motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 9, 1987/88:Ub618 och 1987/88:Ub626 yrkande 32, samtliga delvis, till *Samhällsvetenskapliga fakulteterna m. m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 312 372 000 kr.,

10. Inrättande av en tjänst som professor i regional ekonomi m. m. (punkt 6, mom. 8)

UbU 1987/88:28

Pär Granstedt och Marianne Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "motion 1987/88:Ub621" bort ha följande lydelse:

I annat sammanhang har utskottet behandlat förslag från centerpartiet om särskilda regionalpolitiskt motiverade resurser för att förstärka högre utbildning och forskning vid bl.a. de mindre högskolorna. Vad som föreslås i motion 1987/88:Ub621, om en professur i regional ekonomi vid en mindre högskola i skogslänen och om en regionalpolitisk forskning med inriktning på en decentraliserad samhällsstruktur, skulle med fördel kunna ingå i ett sådant program. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 8 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i regional ekonomi m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub621 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Viss forskning om undervisningsmaterial (punkt 6, mom. 9)

Bo Hammar (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "vissa läromedel" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är angeläget att forskningsmedel avsätts för ett projekt som avser granskning av undervisningsmaterial ur könsperspektiv. Detta bör riksdagen med anledning av motion 1987/88:Ub624 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 9 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *viss forskning om undervisningsmaterial*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Ub624 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Säkerhetspolitisk forskning (punkt 6, mom. 10)

Göran Allmér, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Vid föregående" och slutar med "och 1987/88:Ub661" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det finns ett stort behov av forskning inom det säkerhetspolitiska området och att denna forskning bör förstärkas och få en annan bredd och organisation än vad som nu är fallet. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om en sådan förstärkning. Detta bör riksdagen med bifall till motionerna som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 10 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

UbU 1987/88:28

10. beträffande *säkerhetspolitisk forskning*
att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:Ub588 och 1987/88:Ub661 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Tjänster som professor i omvårdnadsforskning (punkt 7, mom. 5)

Lars Leijonborg och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "motion 1987/88:Ub565 yrkande 23" bort ha följande lydelse:

Omvårdnad omfattar såväl fysiologiska som psykologiska och sociala aspekter. Omvårdnadsforskningen inriktas på vårdprocessen, på den situation och den miljö där vården äger rum. Forskningen kan även avse relationer och samspel mellan människor i vården, vårdarbetets organisation eller utbildning av vårdande personal.

I dag måste omvårdnadsforskningen konkurrera om medel med traditionell medicinsk forskning, vilket kan göra det svårt för detta nya forskningsfält att hävda sig i konkurrensen. Utskottet anser därför med tillstyrkan av motion 1987/88:Ub565 yrkande 23 att två tjänster som professor i omvårdnadsforskning skall inrättas. Det är angeläget att tjänsteinnehavarna också kan rekryteras bland personer som har en bakgrund från de medellånga vårdutbildningarna. Regeringen bör i nästa budgetproposition återkomma till riksdagen med förslag till placering av de båda tjänsterna.

dels att moment 5 i utskottets hemställan i punkt 7 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *inrättande av två tjänster som professor i omvårdnadsforskning*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub565 yrkande 23 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

14. Fasta tjänster som forskare inom psykiatri och psykogeriatrici m.m. (punkt 7, mom. 8)

Göran Allmér, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "sin helhet" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser visserligen i princip, vilket tidigare framhållits, att riksdagen inte under pågående planeringsperiod bör uttala sig om resursförstärkningar av forskningsorganisationen. Utskottet anser emellertid att en förstärkning av forskningen kring demenssjukdomarna är så angelägen att regeringen bör ges i uppdrag att i nästa proposition om forskning redovisa sådana förslag till förstärkningar som efterlyses av motionärerna. Riksdagen bör med bifall till motion 1987/88:Ub678 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att moment 8 i utskottets hemställan i punkt 7 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *fasta tjänster för forskare inom psykiatri och psykogeriatri m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub678 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

15. Anslagsbeloppet under Samordning m.m. inom biblioteksområdet (punkt 14)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Lars Gustafsson, Lars Svensson, Ingvar Johnsson, Barbro Nilsson, Margareta Hemmingsson, Marita Bengtsson och Rinaldo Karlsson (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 42 börjar med "Utskottet har under" och slutar med "2 delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet har inte något att erinra mot vad som anförts i propositionen om fördelningen av ansvar och arbetsuppgifter beträffande samordning m.m. inom biblioteksområdet mellan Kungl. biblioteket (KB), universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) och forskningsrådsnämnden (FRN) efter det att delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning (DFI) upphör den 30 juni 1988. Utskottet tillstyrker i enlighet härmed att medel anvisas under anslaget för de angivna ändamålen att disponeras av KB, UHÄ resp. FRN i enlighet med förslaget i propositionen. Utskottet avstyrker därmed motion 1987/88:Ub612 yrkande 2 delvis.

dels att hemställan i punkt 14 bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:100 samt med avslag på motionerna 1987/88:Ub612 yrkande 2 delvis, 1987/88:Ub670 och 1987/88:Ub811 yrkande 5 till *Samordning m.m. inom biblioteksområdet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 9 964 000 kr.

16. Anslagsbeloppet under Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål (punkt 15)

Lars Leijonborg och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 44 börjar med "Utskottet kan" och slutar med "yrkande 8" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av kostnadsutvecklingen för den vetenskapliga litteraturen och urholkningen av anslagen till de vetenskapliga biblioteken föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub565 yrkande 8 anvisar 5 milj.kr. som en förstärkning av biblioteksresurserna.

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 44 börjar med "Utskottet föreslår" och slutar med "regeringens förslag" bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen under anslaget anvisar 33 798 000 kr.

dels att utskottets hemställan i punkt 15 bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub565 yrkande 8, med anledning av proposition 1987/88:100 och med avslag på motion 1987/88:Ub626 yrkandena 33 och 34 till *Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 33 798 000 kr.

17. Anslagsbeloppet under Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål (punkt 15)

Pär Granstedt och Marianne Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 44 börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "regeringens förslag" bort ha följande lydelse:

Medlen för högskolelärnarnas forskning är av central betydelse för de mindre högskolorna. Denna resurs bör enligt utskottets mening anvisas på särskilt sätt under anslaget Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål. Sammanlagt bör 47 milj.kr. anvisas för ändamålet i enlighet med motion 1987/88:Ub626 yrkande 33. Vidare bör i enlighet med yrkande 34 i motionen regeringen i regleringsbrev föreskriva att medel motsvarande 37 milj.kr. inte får disponeras av fakultetsnämnderna. Under förevarande anslag bör riksdagen anvisa 75 798 000 kr.

dels att utskottets hemställan i punkt 15 bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub626 yrkandena 33 och 34, med anledning av proposition 1987/88:100 och med avslag på motion 1987/88:Ub565 yrkande 8 till *Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 75 798 000 kr. samt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilda yttranden

1. Överföring av sektorsforskningsmedel till högskoleanslag (punkt 1, mom. 12)

Pär Granstedt (c), Göran Allmér (m), Lars Leijonborg (fp), Birger Hagård (m), Kerstin Keen (fp), Rune Rydén (m) och Marianne Andersson (c) anför:

I själva principfrågan hänvisar vi till vad som anförts i reservationerna 5, 6 resp. 7 till utbildningsutskottets betänkande 1986/87:26 om forskning. Eftersom de olika fackutskotten hunnit så långt i sin behandling av de olika departementens huvudtitlar i vad gäller bl.a. medel till sektorsorgan för budgetåret 1988/89 att ändringar inte lätt låter sig göras nu, framför vi inte konkreta yrkanden för nämnda budgetår i detta betänkande.

2. Inrättande av vissa tjänster som professor (punkt 6, mom. 5, 6 och 7)

UbU 1987/88:28

Pär Granstedt och Marianne Andersson (båda c) anför:

Vi har i tidigare sammanhang hävdad att fasta resurser för forskning bör spridas även utanför de orter där de nu finns. Vi vill erinra om centerpartiets yrkanden i motionerna 1987/88:Ub626 och 1987/88:Ub680 om att sammanlagt 70 milj.kr. bör anvisas nästa budgetår för en förstärkning av utbildning och forskning vid de mindre och medelstora högskolorna. Motionsyrkandena har behandlats i utskottets betänkande 1987/88:20 (reservationerna 9 och 14). Då riksdagen under pågående treårsperiod i princip inte bör besluta om nya fasta forskartjänster har vi avstått från att yrka bifall till de nu aktuella motionsyrkandena om inrättande av vissa tjänster som professor. Det ges tillfälle att återkomma med yrkanden i dessa frågor i anslutning till nästa forskningsproposition.